

**Stenografisch verslag van een openbaar verhoor in het kader van de parlementaire enquêtecommissie Woningcorporaties op 16 juni 2014 in de Enquêtezaal van het Logement te Den Haag.**

Gehoord wordt: de heer Arjan Greeven

Aanvang: 9.32 uur

Voorzitter: Van Vliet

Griffier: Esmeijer

Verder zijn aanwezig de commissieleden Bashir, Groot, Hachchi, Mulder en Oskam.

De **voorzitter**: Goedemorgen iedereen, ook op de publieke tribune. Aan de orde is het openbaar verhoor van de heer Greeven.

Mijnheer Greeven, goedemorgen en welkom, namens de hele parlementaire enquêtecommissie Woningcorporaties. Wij doen onderzoek naar opzet en werking van het stelsel van woningcorporaties. Daartoe behoren ook de incidenten die daar plaatsvonden. Onze commissie onderzoekt wat er is gebeurd, hoe dat kon gebeuren en wie ervoor verantwoordelijk zijn. Vandaag gaan wij verder met de casus-Vestia. De focus ligt vandaag op de direct betrokkenen bij de vele derivatenovereenkomsten tussen Vestia en de banken. Behalve over de omvang, gaat het ook over de samenstelling van de portefeuille en de risico's die daaraan verbonden waren. In dat kader wordt u gehoord als getuige.

Dit verhoor vindt plaats onder ede. U hebt ervoor gekozen om de belofte af te leggen dat u de gehele waarheid en niets dan de waarheid zult zeggen. Zegt u mij na: dat beloof ik.

De heer **Greeven**: Dat beloof ik.

De **voorzitter**: U staat onder ede, mijnheer Greeven.

U laat zich bijstaan door de heer Koops. Ik wijs u erop dat u zelf de vragen van de commissie dient te beantwoorden.

Vestia is in de zomer 2011 in zeer grote financiële problemen geraakt door verkeerd gebruik van derivaten. Die portefeuille was met name in september 2011 dermate groot dat Vestia na een daling van de rente niet meer kon voldoen aan zijn betalingsverplichtingen. Op 18 juni 2012 wordt uiteindelijk die totale portefeuille aan derivaten afgekocht. Het Vestia-debacle is enorm. Uiteindelijk verdampt daarmee 2 miljard euro aan maatschappelijk vermogen. Dat is geld dat niet meer geïnvesteerd kan worden in sociale woningen, achterstandswijken et cetera. Het is bovendien geld dat ook deels door huurders in heel Nederland opgebracht moet worden.

Mijnheer Greeven, u was als financieel tussenpersoon betrokken bij het sluiten van veel derivatencontracten tussen Vestia en banken. Daaraan hebt u ook zelf forse bedragen verdiend. Daarnaast bent u verdachte in een daarmee samenhangende fraudezaak. U wordt ervan verdacht dat u als tussenpersoon een deel van de door de banken betaalde fee doorbetaalde aan de heer De Vries, de voormalig kasbeheerder van Vestia. In dat verband heeft de commissie vragen aan u over hoe die contacten met Vestia ontstonden, hoe de transacties tot stand kwamen, wie er allemaal bij betrokken waren en wat de constructie van de feebetalingen was.

We beginnen op het moment dat u zelf nog bij de Bank Nederlandse Gemeenten, de BNG, werkte. U werkte daar bij de sector volkshuisvesting, als de commissie dat goed heeft begrepen. We spreken nu over de periode halverwege de jaren negentig. Op welke wijze had u bij de BNG, de Bank Nederlandse Gemeenten, contact met de wooncorporaties?

De heer **Greeven**: Ik was relatiebeheerder. Ik zat in een accountteam met drie personen. Namens de BNG onderhielden wij contacten met met name grote corporaties. Ik zat in een accountteam dat de grotere corporaties beheerde.

De **voorzitter**: Kunt u voorbeelden noemen van corporaties waarmee u toen zaken deed?

De heer **Greeven**: Een van de grotere in die tijd was bijvoorbeeld Woningbedrijf Rotterdam. Dat was toen de grootste corporatie met volgens mij 40.000 wooneenheden. Woningbedrijf Den Haag was er ook eentje van.

De **voorzitter**: Wanneer ging u weg bij BNG en wat was uw volgende functie?

De heer **Greeven**: Ik ben toen gevraagd om bij Haighton & Ruth te komen werken, een geldmakelaar in Amsterdam. Daar ben ik op de kapitaalmarktdesk terechtgekomen om daar te bemiddelen tussen banken, verzekeraars, pensioenfondsen en met name woningbouwcorporaties over financiële producten.

De **voorzitter**: Ook in die functie had u weer contact met woningcorporaties.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Wanneer ging u uiteindelijk voor uzelf aan de slag?

De heer **Greeven**: Ik meen dat dat ergens rond het jaar 2000 is geweest.

De **voorzitter**: Waren woningcorporaties ook toen uw klanten?

De heer **Greeven**: Ook, ja. Ik ben toen voor mezelf gaan werken. Ik ben toen handelspartner geworden voor Bankhaus Sal. Oppenheim jr. & Cie in Keulen, een grote Privatbank, die met name in beleggingsfondsen actief was. Ik onderhield contact met corporaties, maar ook met de private markt. Maar ik bleef mij toch redelijk focussen op woningbouwcorporaties, omdat die veel liquiditeiten over hadden die belegd dienden te worden.

De **voorzitter**: Hoe kwam u daarna mijnheer De Vries tegen, de voormalige kasbeheer van Vestia?

De heer **Greeven**: Mijnheer De Vries ben ik al tegengekomen bij Haighton & Ruth. Ik had indertijd contact met Kees Wevers, de heer Wevers, en die vertelde mij op een gegeven moment dat er iemand vanuit het gemeentelijke accountantsbedrijf zou komen werken bij het woningbedrijf. En dat was Marcel de Vries. Eigenlijk is hij vanaf dat moment mijn contactpersoon geworden en gebleven voor Vestia en zijn voorgangers.

De **voorzitter**: Vanaf welk jaar was dat? In welk jaar kwam u hem tegen?

De heer **Greeven**: Ik weet het niet meer precies, maar ik denk dat het ergens in 1998 is geweest.

De **voorzitter**: Dus in de begintijd van mijnheer De Vries bij Vestia.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Over welk type producten had u toen contact met De Vries?

De heer **Greeven**: Het enige wat mij nog echt bijstaat, is dat ik met de heer Wevers deposito's uitzette bij andere woningbouwcorporaties. Zij trokken kasgeld aan of ze hadden liquiditeiten over en die werden met een bepaalde marge weggezet bij andere woningbouwcorporaties. Ik weet het niet zeker, maar ik denk dat ik dat met Marcel de Vries heb voortgezet. Daarnaast, maar dat weet ik echt niet meer zeker, zullen er ook wel bepaalde leningen zijn afgesloten, leningen waarvoor ik c.q. Haighton & Ruth bemiddeld heb.

De **voorzitter**: Dus in die tijd, toen u bij Haighton & Ruth zat, toen ... Stond u daar op de loonlijst?

De heer **Greeven**: Ik stond op de loonlijst van Haighton & Ruth, ja.

De **voorzitter**: Ontving u in die tijd zelf al fees voor diensten aan Vestia?

De heer **Greeven**: Geen fees. Je kreeg aan het einde van het jaar wel een bonus, om het zo maar te zeggen, maar het was niet heel erg duidelijk. Je kreeg in ieder geval geen transactiegerelateerde fees.

De **voorzitter**: Daarna maakt u de stap naar een zelfstandig bestaan met die werkzaamheden voor Oppenheim. U was toen al zelfstandig, hè?

De heer **Greeven**: Ja, in de tijd van Haighton & Ruth raakten wij al in contact met Oppenheim. Haighton zou ook een agentschap voor Oppenheim krijgen, maar bij Haighton ging het in die tijd al heel erg slecht. Een aantal maanden daarna is Haighton & Ruth ook failliet gegaan. Dat was de reden waarom ik heb besloten om zelfstandig te gaan werken. Ik had een eigen bv, die een zogenaamde remisierovereenkomst had met Oppenheim. Dat hield in dat ik klanten moest aanbrengen bij Oppenheim.

De **voorzitter**: U bracht ook Vestia als klant aan bij Oppenheim.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Dat kwam door uw contact met Wevers en De Vries.

De heer **Greeven**: Met Marcel de Vries. Met Kees Wevers heb ik, toen Marcel de Vries daar eenmaal werkzaam was, geen contact meer gehad.

De **voorzitter**: En toen u Vestia aanbracht, zoals dat zo mooi heet, bij Oppenheim, kreeg u daarvoor toen ook al een fee?

De heer **Greeven**: Niet per se voor het aanbrengen van de klant, maar wel op het moment dat zo'n klant beleggingen ging doen, dus fondsen ging aankopen. Dan kreeg je -- en die heb ik ook gekregen -- een fee.

De **voorzitter**: We hadden het net over producten als het uitzetten van kasgeld voor een rentespread en leningen waarbij u bemiddelde. Zou de

commissie mogen stellen dat die producten eind jaren negentig een soort opmaat vormden voor de derivaten die later hun intrede deden in de sector?

De heer **Greeven**: Nee, niet de derivaten, maar wel het beleggingsstuk van Vestia. Ik heb de commissie al verteld dat de fees die ik ontvangen heb, pak 'm beet, voor drie kwart te herleiden zijn tot derivaten. Ik denk dat een kwart te herleiden is tot beleggingsproducten.

De **voorzitter**: Wanneer begon u zelf iets te doen met derivaten?

De heer **Greeven**: Ik denk dat dat ergens rond 2005 is geweest.

De **voorzitter**: Het zijn soms vrij ingewikkelde renteproducten. Hoe kwam u aan de kennis wat dat was en wat mensen daarmee zouden moeten kunnen?

De heer **Greeven**: Door veel met banken te praten en goed te luisteren.

De **voorzitter**: U hebt zelf geen achtergrond op dat gebied.

De heer **Greeven**: Nee.

De **voorzitter**: Wanneer begon Vestia uiteindelijk met derivaten?

De heer **Greeven**: Ik denk ook rond die tijd, hoewel ik heb begrepen dat ze al wel derivaten in hun portefeuille hadden zitten. Maar voor zover ik nu weet, ben ik daarmee niet bezig geweest. Ik denk dat de derivaten die Vestia al had, afkomstig waren van fusiepartners van Vestia.

De **voorzitter**: Kunt u ons een beeld schetsen van de manier waarop u in de beginperiode Vestia adviseerde en met De Vries overlegde? Hoe ging dat in de praktijk?

De heer **Greeven**: Ik wil wel graag stellen dat ik Vestia nooit geadviseerd heb. Ik heb Vestia geïnformeerd over producten in de markt. In het begin zijn wij niet met derivaten bezig geweest, maar met zogenaamde gestructureerde leningen. Tijdens het bezoek van de heer Erents hier deze week werd ingegaan op de leningen van Kommunalkredit. In mijn ogen is dat het begin geweest van de echte gestructureerde producten. Ik heb het dan niet over roll-overleningen met een cap erop, want die zijn nog relatief eenvoudig. De eerste gestructureerde leningen van Kommunalkredit waren, laat ik het zo maar zeggen, zeer gestructureerd. In het begin werden er zelfs leningen afgesloten die in het begin een open einde hadden en waarbij geen cap aanwezig was en bovendien ook nog een enorme malusfactor aanwezig was. Daardoor zou de rente echt explosief de lucht in gegaan kunnen zijn. Men nam aan dat dit niet zou gebeuren, natuurlijk ook omdat de bank het adviseerde. Die verzonnen immers dit soort producten. Het aparte was dat het WSW die leningen, gestructureerde coupons, borgde.

De **voorzitter**: Zoals die van Kommunalkredit.

De heer **Greeven**: Dat is ook de reden geweest waarom Fortis erbij kwam. Fortis zei: wat zijn jullie daar aan het doen?

De **voorzitter**: Daar komen wij straks op, mijnheer Greeven. Ik vat het even samen. U zei zojuist dat, toen u kennismaakte met Vestia, eerst Wevers en daarna De Vries al bezig waren met het uitzetten van kasgeld bij collega-corporaties. Zou je kunnen zeggen dat Vestia al in die tijd een soort van bancaire activiteit ontwikkelde?

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Vond u dat niet vreemd voor een woningcorporatie? Ik begrijp uit uw woorden dat ze dat geld namelijk eerst moesten aantrekken.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Ze hadden het niet gewoon op de rekening staan.

De heer **Greeven**: Dat weet ik niet zeker.

Ik weet ook dat ze kasgeldlijnen hadden, ook voor grote bedragen, bijvoorbeeld 130 miljoen bij de BNG op Euribor flat. Dat is natuurlijk een heel goedkoop tarief. Als je het dan op Euribor plus 100 kunt uitzetten, dan zit daar toch een heel aantrekkelijke marge op. En dat werd gedaan. Voor zover ik weet, hebben meerdere corporaties dat gedaan. Het was niet alleen Vestia, maar doordat Vestia al heel groot was en al over behoorlijke kredietlijnen beschikte, kon Vestia dat meer doen dan andere corporaties. Maar anderen deden het ook.

De **voorzitter**: Andere corporaties deden het ook. Ook andere corporaties zetten geld uit bij weer andere corporaties.

De heer **Greeven**: Ja. Er waren corporaties die ronduit zwak stonden. Ik denk dan bijvoorbeeld aan corporaties bij Lelystad. Die hadden toch wat moeite om zichzelf te financieren en daar ging dat geld vaak naartoe. Of het ging naar corporaties die kasgeldlijnen hadden bij banken die een stuk duurder waren dan Vestia. Op die manier probeerden die corporaties bij andere corporaties goedkoper aan geld te komen.

De **voorzitter**: Het initiatief kwam dus ook weleens van de andere kant, van andere corporaties?

De heer **Greeven**: Die vraag kwam meestal bij andere corporaties vandaan. Dan gingen wij naar corporaties bellen van: goh, hebben jullie geld over om daar wat geld weg te zetten? Het ging overigens wel vaak om beperkte looptijden. Ik praat dan over een of twee maanden.

De **voorzitter**: Mijnheer Greeven, we gaan door naar de tijd dat u samenwerkt onder de handelsnaam FiFa Finance. Dat bureau bestond uit drie partners. Naast uzelf waren dat de heer Leroy van Dijk en de heer



Remco Postuma. Kunt u iets meer vertellen over FiFa? Hoe stak dat in elkaar?

De heer **Greeven**: Zoals ik al vertelde, ben ik een aantal jaren zelfstandig actief geweest voor Oppenheim. Ik kwam rond 2002 Leroy van Dijk tegen op een verjaardag. Wij raakten in gesprek over ons beider achtergrond. Hij had gewerkt bij het WSW en ik bij de BNG. Verder spraken we over wat we aan het doen waren. Er was een duidelijke klik. Hij vertelde mij dat hij van het WSW opdracht had gekregen om geldgevers te zoeken in het buitenland. Hij was toen onder andere tegen Kommunalkredit aangelopen. Hij vertelde mij ook dat hij heel graag leningen wilde sluiten met woningbouwcorporaties. Later hebben wij erover gesproken om dat samen te doen. Leroy heeft toen ontslag genomen bij het WSW, overigens met goedkeuring van de heer Erents, omdat Kommunalkredit heel graag die leningen wilde doen, maar niet wist hoe men bij de corporaties moest komen.

De **voorzitter**: Voor alle duidelijkheid: mijnheer Erents was toen directeur van het WSW.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Was hij ook de baas van Leroy van Dijk?

De heer **Greeven**: Op het moment dat Leroy bij het WSW zat, was de heer Erents zijn baas.

Leroy heeft toen de FiFa Finance bv opgezet en heeft vervolgens een agentschap gekregen van of met Kommunalkredit. Dat hield in dat hij een vaste onkostenvergoeding kreeg van Kommunalkredit plus een transactiegerelateerde fee. Dat is eigenlijk het begin geweest van de praktijk dat wij ons lieten betalen door de banken. Het motto was namelijk dat de bank winst maakte en dat degene die winst maakte de bemiddelingsfee moest betalen. Hij had een exclusief contract en hij mocht ook vanuit dat oogpunt geen zaken doen met andere banken. Ik mocht dat wel, want ik had een andere eigen bv. Ik mocht dus wel zaken doen met andere banken. We

zijn het eerste jaar wel samen opgetrokken, maar nog min of meer onafhankelijk van elkaar. Na een jaar hebben we besloten om echt samen op te trekken. Ik heb hem toen gevraagd of ik FiFa Finance als handelsnaam mocht gebruiken om naar buiten in ieder geval als één bedrijf, één gezicht op te treden.

De **voorzitter**: Hoe heet uw eigen bv?

De heer **Greeven**: Greeven Invest bv.

In die tijd heeft Jako Groeneveld van Fortis Bank ons ook benaderd. Hij hoorde dat wij met exotische gestructureerde leningen bezig waren en hij zei: dat kan ik ook wel. Want wat is het punt met gestructureerde financieringen? Daar zit veel meer marge op. Op normale standaardfinancieringen kunnen banken niet concurreren met de Nederlandse Waterschapsbank en de BNG. Dat lukt gewoon niet omdat de BNG en de NWB zichzelf zodanig goedkoop funden dat andere commerciële banken daar niet tegenop kunnen. De prijzen die voor woningbouwcorporaties golden, die leningstarieven, lagen lager dan de fundingstarieven van heel veel andere commerciële banken. Maar dat gold niet voor die gestructureerde financieringen. Daar zat veel meer marge in. Toen is onder andere Fortis ook gestructureerde financieringen gaan doen.

De **voorzitter**: Daarom kwam mijnheer Groeneveld bij u. Hij werkte daarvoor bij Fortis.

De heer **Greeven**: Hij heeft zich bij ons gemeld.

De **voorzitter**: Over welk jaar spreken we?

De heer **Greeven**: Ik denk ergens in de periode 2004-2005.

De **voorzitter**: Wat wilde Groeneveld precies van u en mijnheer Van Dijk?

De heer **Greeven**: Hij wilde weten wat voor financieringen wij precies aan het doen waren. Hij had ze al gezien bij een corporatie. Hij gaf ook aan: "Jongens, die zijn wel heel erg gestructureerd. Dat kan heel anders." Hij kwam met een aantal andere gestructureerde financieringsvoorbeelden die er heel erg mooi uitzagen. Wij hebben toen ook verteld dat wij ons door Kommunalkredit lieten betalen. Toen zei hij: dat mag voor Fortis ook geen probleem zijn. Toen hebben wij ook een bemiddelingscontract of een remisierovereenkomst met Fortis gekregen.

De **voorzitter**: Met "geen probleem" bedoelde Groeneveld te zeggen dat ook Fortis wel fees zou betalen aan FiFa Finance.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Had u de indruk dat Groeneveld echt vanuit Fortis bezig was of iets voor zichzelf wilde?

De heer **Greeven**: Nee, hij was op dat moment zeer zeker voor Fortis bezig, absoluut.

De **voorzitter**: Even terug naar Postuma. Hoe kwam u hem tegen?

De heer **Greeven**: Remco bestempelt u ook als partner van FiFa. Dat is pas in een later stadium gebeurd. Ik praat dan over 2008 of 2009. Remco heeft dezelfde achtergrond als ik, de BNG. Hij is uiteindelijk ook met mij meegegaan naar Haighton & Ruth. Ik heb in de eerste jaren ook samen met Remco Posthuma het Oppenheim-stuk behartigd. Ik heb de samenwerking met Remco verbroken.

De **voorzitter**: Wanneer?

De heer **Greeven**: Ik denk in 2003.

De **voorzitter**: In die Oppenheim-tijd?

De heer **Greeven**: Een beetje aan het einde van mijn Oppenheim-tijd, althans in de tijd dat ik mij met Leroy van Dijk meer ging concentreren op het leningstuk en de woningcorporaties. Ik heb toen gezegd: ik ga daarmee verder. Remco is daarna met name toch nog met Oppenheim doorgedaan, maar hij onderhield ook nog contacten met woningbouwcorporaties. In de loop der tijd bracht hij ook woningbouwcorporaties en transacties bij ons aan. Daarvoor kreeg hij een gedeelte van de fee. Later is hij officieel -- in de zin dat hij ook het FiFa-label mocht gebruiken -- bij ons aangesloten, zodat hij zich op die manier neer kon zetten bij woningbouwcorporaties. Maar dat is pas in de laatste paar jaar gebeurd.

De **voorzitter**: In de beginjaren van FiFa werkte u dus met Leroy van Dijk. Remco Posthuma kwam erbij.

De heer **Greeven**: Die hobbelde mee, om het zo maar te zeggen.

De **voorzitter**: Officieel als partner binnen de handelsnaam FiFa: moet ik dan denken aan de periode vanaf 2008?

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Hoe ging dat nu? U had allemaal uw eigen bv. Eentje daarvan heette ook FiFa Finance bv.

De heer **Greeven**: Die van Leroy.

De **voorzitter**: Die van Leroy van Dijk. Samen gebruikte u als handelsnaam ook FiFa Finance zonder de toevoeging bv.

De heer **Greeven**: FiFa Finance was de handelsnaam. Ik heb die naam ook bij de Kamer van Koophandel laten registreren als handelsnaam.

De **voorzitter**: Ook voor uw eigen vennootschap Greeven Invest bv?

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Hoe verliep die samenwerking? Had ieder zijn eigen klanten of zijn eigen bv? Of werd er onderling wat afgetikt en verdeeld?

De heer **Greeven**: Voor elke klant was er een afspraak voor de wijze waarop de verdeling zou plaatsvinden. Leroy en ik hadden de sterkste verdeling. Alles wat overbleef verdeelden we. Het was wel zo dat wij binnen ons netwerk onze eigen klanten ... We konden allemaal die klanten te woord staan en helpen, maar er was er vaak eentje het hoofdaanspreekpunt. Mede door mijn contacten met Vestia heb ik met name een groot aandeel gehad in de contacten die wij met banken onderhielden.

De **voorzitter**: Even een concreet voorbeeld; we komen zo op Vestia. Als u met Vestia een contract afsloot en dat een fee opleverde van banken, kwam die fee dan ten goede aan FiFa Finance, het samenwerkingsverband?

De heer **Greeven**: Nee, die kwam ten goede ... Alle bankcontracten stonden op mijn bv. Dat is ontstaan, doordat Leroy van Dijk in het begin het contract van Kommunalkredit had en geen andere bankcontracten aan mocht gaan. Ik mocht dat wel en dat is eigenlijk de reden waarom die bankcontracten altijd op mijn bv zijn gesloten.

De **voorzitter**: Dus alle contracten met Vestia liepen ook via Greeven Invest bv.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Als daar dan een fee op volgde van banken, welk bedrag ging er dan naar partners van FiFa als Van Dijk?

De heer **Greeven**: Geen, behalve bij de leningen, want daar heeft hij wel een stuk van gekregen.

Dat is om de volgende reden ontstaan. Toen ik Leroy van Dijk tegenkwam, had ik Vestia al als klant bij Oppenheim. Ik heb daarom toen tegen Leroy gezegd dat dit contact mijn opgebouwde deel was. Dat is altijd zo gebeven. Hij ging daarmee ook akkoord.

De **voorzitter**: Waren er behalve Vestia andere grote corporaties klant bij FiFa? Bemiddelde FiFa met andere woorden ook voor andere klanten bij banken?

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Kunt u namen noemen?

De heer **Greeven**: Een van de grotere was Portaal. Andere waren De Key in Amsterdam en Stadgenoot, maar ook met kleinere corporaties deden we zaken.

De **voorzitter**: Dat ging ook om derivaten.

De heer **Greeven**: Dat ging zeker ook over derivaten, ja.

De **voorzitter**: De corporaties die gebruikmaakten van FiFa, hadden die ook allemaal een relatie met uw bv of zaten die ook bij de bv's van Van Dijk en later Postuma?

De heer **Greeven**: Het aparte is dat geen van die corporaties een relatie had met onze bv's. Wij zijn namelijk niet door de corporaties betaald. Wij zijn door banken betaald.

De **voorzitter**: Liepen de contracten van de banken die uiteindelijk via u als tussenpersoon aan andere corporaties producten verkochten, allemaal via uw bv of kwamen die ook wel eens bij Van Dijk en Postuma terecht?

De heer **Greeven**: Het enige wat mij bijstaat, is dat Leroy een voorcontract heeft gekregen -- dat is officieel volgens mij niet eens getekend -- met ABN AMRO. Dat komt, omdat ik in die tijd op vakantie was. Leroy zei toen: dan zetten we hem maar even op mijn bv. Alle andere contracten zijn op mijn bv gezet.

De **voorzitter**: Waren die andere partners van FiFa Finance er ook van op de hoogte dat u het zo met die banken regelde?

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Kunt u de commissie iets vertellen over de bedragen die daarmee in de loop der jaren gemoeid waren? Wat was de omzet op die contracten en wat was de winst voor FiFa?

De heer **Greeven**: Die liepen zeer op. In het begin praten wij over een paar honderdduizend euro; dat zijn natuurlijk ook al behoorlijke bedragen. Volgens mij heeft mijn bv in het topjaar -- ik denk dat dat 2008 of 2009 was -- iets van 7 miljoen van de banken gekregen.

De **voorzitter**: Uw eigen Greeven Invest bv?

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: We komen straks nog te spreken over mijnheer De Vries en uw contacten met hem.

Voor hoeveel corporaties bent u eigenlijk de tussenpersoon met de banken geweest?

De heer **Greeven**: Dat vind ik een moeilijke vraag. Als ik een inschatting mag geven, denk ik dat dat ergens tussen de 50 en 80 corporaties moet liggen. Ik denk dat het er zo veel zijn geweest, maar de nadruk lag wel op een kleinere groep grotere corporaties. We hebben met name in het leningstuk,

bijvoorbeeld met de basisrenteleningen, heel veel corporaties bediend. Daardoor is die doelgroep erg veel groter geworden.

De **voorzitter**: En als we alleen naar derivaten kijken?

De heer **Greeven**: Dat was een vrij beperkte groep. Ik denk dat dat zo'n vijftien tot twintig corporaties zijn geweest.

De **voorzitter**: Als we ons even beperken tot dat stuk, hoeveel winst hebt u dan in totaal op die activiteiten gemaakt?

De heer **Greeven**: Ik denk dat Vestia ongeveer 70% tot 80% van de omzet van mijn bv was. Dat was ook voor de banken zo. Je kunt dat ook wel herleiden uit het volume dat Vestia heeft afgesloten. De rest kwam bij andere corporaties vandaan.

De **voorzitter**: Over welk bedrag spreken we dan? Om hoeveel geld aan fees gaat het in totaal?

De heer **Greeven**: Dat weet ik echt niet. Ik kan niet precies herleiden wat bij andere corporaties is verdiend en wat bij Vestia. Wat ik net al zei: 70% tot 80% kwam bij Vestia vandaan.

De **voorzitter**: Collega Bashir komt hier ongetwijfeld nog op terug. Mijnheer Bashir, u hebt het woord.

De heer **Bashir**: Mijnheer Greeven, onze commissie wil graag weten hoe de transacties tussen de banken en de woningcorporaties tot stand kwamen. Kunt u ons beschrijven wat uw werkzaamheden precies inhielden? Hoe werd er bemiddeld tussen banken en woningcorporaties?

De heer **Greeven**: Wij onderhielden contacten met zowel de banken als de woningbouwcorporaties. Wij inventariseerden bij de woningbouwcorporaties wat hun behoeftes precies waren, wat ze graag wilden en waar ze in



geïnteresseerd waren. Wij vertelden wat de mogelijkheden waren. Afhankelijk van de wensen van de corporaties, hebben wij de corporaties gevraagd of het oké was dat wij bij dat hele proces bepaalde banken zouden inschakelen. Door de expertise die we verkregen hadden door voor andere corporaties te werken, wisten we welke banken waarin goed waren. Wij brachten deze banken met de corporaties in contact.

De heer **Bashir**: U zei net dat u niet adviseerde, maar slechts bemiddelde. Kunt u vertellen wat het verschil daartussen is?

De heer **Greeven**: Dat is een heel goede vraag. Adviseren is dat je heel duidelijk een rapport schrijft waarin staat "u moet dit en dit doen naar aanleiding van uw verhaal". Wij hebben bij corporaties aangegeven: u hebt die en die vragen en wij weten dat die en die bank daarop goed zou kunnen inspelen. Wij zorgden ervoor dat die bank en die corporatie aan tafel kwamen, zodat de bank op dat moment zijn adviserende rol zou kunnen nemen. Wij waren daarbij wel vaak aanwezig en wij probeerden dan een bepaalde vertaalslag te maken van wat de bank vertelde aan de corporatie. Het vakjargon van banken, met name van de internationale banken, werd namelijk niet altijd door de corporaties begrepen. Vaak kwamen die vragen weer terug bij ons en daar probeerden wij dan inhoud aan te geven.

De heer **Bashir**: Wie introduceerde eigenlijk wie? Was u degene die de woningcorporaties bij de banken introduceerde of was het andersom?

De heer **Greeven**: Wij introduceerden de banken bij de woningbouwcorporaties.

De heer **Bashir**: Werden de mensen bij de woningbouwcorporaties ook weleens in de watten gelegd? Kregen ze bijvoorbeeld bepaalde zaken om ze toch een beetje ...

De heer **Greeven**: Dat is een goede vraag. Later, wanneer een corporatie eenmaal transacties aan het doen was, werden er zeker uitjes als een

bezoekje aan Londen voor de klanten georganiseerd. Ze werden dan absoluut in de watten gelegd.

De heer **Bashir**: Wie deed dat? Deden de banken dat of deed FiFa dat?

De heer **Greeven**: Nee, dat waren de banken. Wij hebben dat zelf nooit gedaan.

De heer **Bashir**: Kunt u daar voorbeelden van geven?

De heer **Greeven**: U wilt weten wat ze deden? U moet denken aan uitnodigingen voor Wimbledon, uitgebreide lunches c.q. diners, internationale voetbalwedstrijden, Roland Garros, concerten, seminars in Monaco ... Je kon je afvragen waarom dat op zo'n mooi plekje moest gebeuren. Nou, dat soort dingen.

De heer **Bashir**: Kunt u misschien ook de namen noemen van de banken die dat het vaakst deden?

De heer **Greeven**: Deutsche Bank was daar groots in. BNP deed het ook heel veel.

De heer **Bashir**: En Nederlandse banken?

De heer **Greeven**: Dan moet ik even nadenken. Ik heb gehoord -- maar dat is uit de tweede hand -- dat de Rabobank daar ook wel actief in was. Fortis deed het ook, maar dan moet u met name aan etentjes en dergelijke denken.

De heer **Bashir**: Wat was uw indruk? Hielpen dit soort dingen om woningcorporaties te binden?

De heer **Greeven**: Het verstevigde wel de relatie met de banken, ja.

De heer **Bashir**: Wat was eigenlijk de houding van het Waarborgfonds, het WSW?

De heer **Greeven**: Dat was een voorbeeld van dat het zeker kon, want ze liepen hierbij voorop.

De heer **Bashir**: Zij gingen ook mee?

De heer **Greeven**: Ik heb in de wandelgangen gehoord dat zij op al die plekken die ik net noemde, in zekere mate aanwezig waren.

De heer **Bashir**: Ook de heer Rink van het WSW?

De heer **Greeven**: Met name de heer Rink, maar ook Roland van der Post. Ik heb bijvoorbeeld een keer gehoord dat Roland van der Post samen met mijnheer De Vries in een privéhelikopter zat om zich af te laten zetten bij de Tour de France. Daar zaten ze met z'n tweetjes in.

De heer **Bashir**: Dan de houding van het Waarborgfonds ten opzichte van derivaten. Hoe ging het Waarborgfonds daarmee om?

De heer **Greeven**: Ik heb de afgelopen twee jaar een hoop verhalen gelezen en gezien. Ik vertelde u net al dat het WSW -- daar is het allemaal mee begonnen -- altijd op zoek was naar nieuwe financieringslijnen. Dat hebt u de heer Erents de afgelopen week ook uitgebreid horen vertellen. Bij het waarom kunnen we vraagtekens zetten. Volgens mij had de woningcorporatiesector namelijk twee uitstekende financieringsvehikels in de BNG en de NWB. Er is altijd -- hoe zal ik het zeggen -- een soort machtsstrijd geweest en het WSW is altijd op zoek geweest naar mogelijkheden om via bijvoorbeeld Colonnade en MTN-programma's andere financieringslijnen op te pakken. De laatste jaren, zeg vanaf 2008, zijn ze heel erg met een eigen MTN-programma bezig geweest. Het gevolg daarvan is dat een corporatie wel derivaten móét doen. MTN-programma's hebben namelijk vaak een looptijd van drie tot zeven jaar en corporaties hebben door hun

onderliggende bezit nu eenmaal langere rentehedges nodig. Wat dan de insteek was, ook volgens het WSW, was dat men een zesjarige MTN uit de markt trok die de corporatie zelf met een zogenaamde receiver swap moest neutraliseren. Daaroverheen werd dan weer een langere renteswap gezet. Het WSW promootte in dit geval heel erg het hele swapegebeuren.

De heer **Bashir**: Het EMTN is het korte termijn ...

De heer **Greeven**: Het Medium Term Note-programma.

Dat hebben ze altijd gepromoot. Ik zie dat hele verhaal de laatste jaren niet terug, maar swaps waren het toen helemaal. Ook de banken en met name de commerciële banken zagen dit verhaal helemaal zitten. Die vonden het plaatsen van die MTN's helemaal prachtig en ook de swaps die daaraan vast zouden komen te hangen. Dat was gewoon heel veel omzet. De BNG en de NWB hebben hier terecht heel erg tegen geageerd met "waar zijn zij nou mee bezig?". Ik schetste u namelijk net al dat de BNG en de NWB dit al doen voor corporaties. Ze trekken kort geld aan en zetten het lang uit. Die doen dat dus al als bank en het hoort eigenlijk ook bij een bank.

De heer **Bashir**: U had het net over een gestructureerde lening van Kommunalkredit. Kunt u ons uitleggen wat voor een product dat was, zonder al te veel de techniek in te gaan?

De heer **Greeven**: Het mooie is dat de heer Erents vorige week al ... De heer Van Vliet gaf toen al aan dat een gestructureerde lening die gebaseerd was op de Zwitserse rente ... Op dat moment was die heel erg laag. Ik meen 0,25%. Wat eigenlijk de insteek was, was dat je een malusfactor van bijvoorbeeld 4 had. De corporatie ging daardoor in de eerste twee jaar dus 1% betalen, maar de kans was zeer groot dat die corporatie 8% zou moeten gaan betalen op het moment dat de Zwitserse rente naar 2% zou stijgen. Die eerste periode was namelijk niet gecapt. Dat was een leningsvorm die daarna nooit meer is opgezocht, omdat die gewoon niet voldeed aan de voorwaarde die het WSW later altijd stelde, namelijk dat een product in alle gevallen een maximale rente moet hebben.

De heer **Bashir**: Toen dit product er kwam, heeft het Waarborgfonds het wel ...

De heer **Greeven**: ... geborgd. Ja, absoluut.

De heer **Bashir**: U had het net ook over de heer Van Dijk. Werd hij eigenlijk door het WSW aangespoord om hiermee aan de slag te gaan?

De heer **Greeven**: Ja. Hij heeft mij altijd verteld dat hij dit in overleg met de heer Erents heeft gedaan. Erents zou gezegd hebben: "Leroy, ga dat doen. Dat is leuk voor je. Het is goed voor je en het is ook goed voor de sector om er een nieuwe financier bij te hebben." Dat klopt, maar of het WSW zich heeft gerealiseerd -- dat geldt overigens voor de rest van de looptijd -- wat voor producten er allemaal gesloten werden, daar zet ik vraagtekens bij. Laat ik het zo maar zeggen.

De heer **Bashir**: Want de risico's voor de corporatiesector van dit product waren groot.

De heer **Greeven**: Ja, in dit voorbeeld zeker. Optionaliteit is, denk ik, een belangrijk issue in de Vestia-portefeuille. Een detail daarbij is dat de eerste optionaliteit werd verwerkt in de zogenaamde extendable leningen die door Fortis werden verstrekt. Fortis is daarmee begonnen. In die lening zat gewoon een open optie verwerkt. Bij die extendable leningen praten we volgens mij niet over een miljard, want er zijn voor vele miljarden van dergelijke leningen afgesloten, geborgd door het WSW. Later zijn de BNG en de NWB het door de concurrentie van Fortis ook gaan doen. Ze zagen dat ze een behoorlijk deel van hun marktaandeel kwijtraakten aan Fortis en daarom zeiden ze "dat moeten we dan ook maar gaan doen". Er zijn veel extendable leningen afgesloten, maar dat weet u misschien wel beter dan ik. Ik denk echt dat we dan over miljarden praten.

De heer **Bashir**: Wat is, denkt u, de reden dat het Waarborgfonds dit soort dingen heeft gestimuleerd?

De heer **Greeven**: Meerdere geldgevers, punt. Meer is het niet. Ze wilden gewoon niet afhankelijk zijn van de BNG en de NWB. Ze kunnen zelf het beste uitleggen waarom ze dat niet wilden.

De heer **Bashir**: Dan het Waarborgfonds zelf. Wie keurde daar eigenlijk nieuwe producten goed?

De heer **Greeven**: Voor zover ik weet, was dat de juridische afdeling van het WSW en dus Martijn Rink.

De heer **Bashir**: Had de heer Rink voldoende kennis van derivaten?

De heer **Greeven**: Nee.

De heer **Bashir**: Hoe kan het dan dat hij dit soort producten goedkeurde?

De heer **Greeven**: Het zag er mooi uit. Achteraf gezien denk ik dat we allemaal veel te weinig kennis hadden van derivaten. De enige die wel echt die kennis hadden, waren de banken zelf.

De heer **Bashir**: Weet u misschien of er producten zijn afgekeurd door het WSW?

De heer **Greeven**: Nee. Het enige wat aan werd gegeven ... Het WSW gaf maandelijks aan op hun website wat de maximale rente mocht zijn. Binnen dat stramien moesten de gestructureerde producten voldoen. Tussen dat stramien en de marktrente kon weleens 1% tot 1,5% zitten. Als je die rente hebt, dan ... Stel dat het WSW de maximale rente op 5,5% stelt en de rente op dat moment 4% is, dan heeft de bank de mogelijkheid om binnen een marge van 1,5% een gestructureerd product te bouwen. En met 1,5% kun je echt wel wat doen.

De heer **Bashir**: Er werd dus weinig aandacht besteed aan de vraag hoe gek het product was en welke risico's eraan zaten?

De heer **Greeven**: Wij hebben wel aan de banken doorgegeven waaraan het in ieder geval moest voldoen om te voorkomen dat ze met de meest waanzinnige dingen aan zouden komen. Ik moet eerlijk toegeven dat later de swaps en dan met name de indexswaps niet na te rekenen waren. Dat was echt abracadabra. Het vooruitzicht dat de banken voorspiegelden, was zodanig interessant ... De banken hadden hele scenario's gebouwd, bijvoorbeeld dat je bij een 30-jarige swaption na vier of vijf jaar op een rente uit zou kunnen komen van 0%. Sterker nog: er werden floors ingebouwd van -2%. Dat wil zeggen dat de corporatie dan 2% zou krijgen. Ze wisten dat zeer overtuigend te brengen, maar hoe die producten berekend werden, was niet te volgen. Ik heb begrepen dat zelfs specialisten van een bank als Fortis, een bank die die producten niet had, het niet na konden rekenen.

De heer **Bashir**: En het Waarborgfonds keurde al dit soort dingen gewoon goed?

De heer **Greeven**: Ja, mits het maximale renterisico op het niveau uit zou kunnen komen dat het WSW had aangegeven.

De heer **Bashir**: U zegt: ik kon het product niet volgen. De corporaties konden het product niet volgen. Konden de banken dat wel?

De heer **Greeven**: De uitkomsten en de werking van die producten: dat was wel te volgen. Maar hoe het opgebouwd was en of het waar was dat de bank verdiende wat ze hieraan zei te verdienen: dat was niet na te gaan.

De heer **Bashir**: Met wie van het Waarborgfonds had u eigenlijk contact?

De heer **Greeven**: Met Martijn Rink.

De heer **Bashir**: Als enige?

De heer **Greeven**: Nee. De namen zijn me even ontschoten, maar later waren dat twee medewerkers van Martijn Rink. Een van de twee was een jonge man, maar zijn naam en de naam van die andere medewerker ben ik echt kwijt.

De heer **Bashir**: Hebt u nooit aan hen gevraagd waarom ze bijna alles goedkeurden?

De heer **Greeven**: Nee, wij vonden het wel mooi.

De heer **Bashir**: Want u kon eraan verdienen.

De heer **Greeven**: Wij konden daar met die banken zeker producten op maken, waarvan ik ook de stellige overtuiging had dat het goede producten waren. Nou kan ik, ook door de jaren heen en ook omdat die producten, met name bijvoorbeeld de indexproducten absoluut niet gewerkt hebben, zeggen: nee, dat zijn absoluut waardeloze producten geweest. Sterker nog, dat heb ik de banken, met name Deutsche Bank, in 2010 ook gezegd. Maar Deutsche Bank had duidelijk een trigger, ook richting ons. De gestructureerde index trades moesten in de markt gezet worden. Zij gingen zelfs naar nieuwe klanten toe, die nog geen swap in de boeken hadden staan, en daar begonnen ze de allereerste keer met zo'n product. Ik heb ook vaak gezegd: waar zijn jullie nou mee bezig? En ze betaalden daar inderdaad ook fors op. Laat ik het zo zeggen: ze betaalden daar drie tot vijf keer zo veel op als op normale swapproducten. Het werd dus erg gestimuleerd, ook commercieel gezien, om dat soort producten te sluiten.

De heer **Bashir**: Dan de corporatiesector. Was er eigenlijk binnen de corporatiesector overleg in groepsverband over de wijze waarop de financieringsbehoefte gemanaged moest worden?



De heer **Greeven**: Er waren kleine treasurygroepjes -- een paar weet ik er -- die weleens met elkaar van gedachten wisselden. Vaak was dat heel regionaal, met vier of vijf bij elkaar. Er was een groot jaarlijks seminar waarop dit soort dingen besproken werden en waar ...

De heer **Bashir**: Met dat seminar bedoelt u het congres Public Treasury.

De heer **Greeven**: Precies. Daar werden allerlei workshops gehouden. Daar werd door de banken uitgebreid verteld welke producten goed afgesloten zouden kunnen worden. Wij hebben zelf bijvoorbeeld een keer een workshop gehouden over de voordelen van de basisrentelening.

De heer **Bashir**: Wie kwamen er allemaal op dit soort bijeenkomsten af?

De heer **Greeven**: Dat was de publieke sector. Het waren voornamelijk woningbouwcorporaties, maar ook gemeentes, ziekenhuizen en zorginstellingen.

De heer **Bashir**: Toezichthouders en Waarborgfonds?

De heer **Greeven**: Ja, ruim. Die waren daar ruim aanwezig.

De heer **Bashir**: Ministeries?

De heer **Greeven**: Ik heb daar één keer de heer Wilders, de treasurer van de Nederlandse Staat, zien lopen, en heb ook even kort met hem gesproken.

De heer **Bashir**: De heer Wilders, de agent van het ministerie van Financiën bedoelt u.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: Ik kijk even naar de voorzitter.

De **voorzitter**: Dat is de heer Erik Wilders, voor alle duidelijkheid.

De heer **Greeven**: Oké. O ja, er is er nog een, dat klopt, maar die was het niet!

De **voorzitter**: Toch even ter verduidelijking. Mijnheer Greeven, het Waarborgfonds Sociale Woningbouw, het WSW, is de borgsteller van de sector. Als ik u nu een-op-een vraag naar de ontwikkeling en de explosieve groei van allerlei derivatenportefeuilles, niet alleen bij Vestia maar ook bij andere corporaties. Wat is daarin de rol van het WSW geweest, als u die zou moeten samenvatten in overzichtelijke zin?

De heer **Greeven**: Eigenlijk was daarin geen rol voor hen, omdat zij leningen borgden. Punt. Volgens mij zou die rol veel meer bij het Centraal Fonds moeten liggen, maar het WSW trok die rol naar zich toe, met name omdat het met die MTN-programma's en dergelijke bezig was. Zij hebben dat naar zich toe getrokken vanwege het feit dat veel van die gestructureerde swaps - of een aantal; laat ik het zo zeggen -- ook in leningen vaak voorkwamen. Er zijn corporaties geweest die het in een lening deden, waarbij de bank, dus de BNG of een andere bank, die gestructureerde coupon aanbood. Er zijn ook corporaties geweest die de roll-overlening aantrokken en apart een swap daarop afsloten. Maar eigenlijk kwam het op precies hetzelfde neer, vandaar dat er een grote link was tussen het WSW en gestructureerde coupons. Het WSW is die rol helemaal naar zich toe gaan trekken na 2008, toen corporaties in paniek het WSW gingen opbellen omdat ze met name door ABN AMRO werden geconfronteerd met margin calls.

De **voorzitter**: Vanwege de rentedaling.

De heer **Greeven**: Vanwege de rentedaling. Ik heb begrepen dat die corporaties zich er absoluut niet bewust van waren dat ze sowieso een margin call konden krijgen. Ze wisten het niet.

De **voorzitter**: Dat is een belangrijk punt, mijnheer Greeven.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Want dat was wat ik zojuist ook wilde vragen. De corporaties gingen ermee aan de slag. Het WSW was een soort enthousiasmerend instituut daarvoor. Vat ik het zo goed samen?

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Waren die corporaties zich bewust van de risico's die daaraan konden kleven?

De heer **Greeven**: Vestia wel en een aantal andere grotere corporaties ook, maar heel veel corporaties niet, denk ik.

De **voorzitter**: Waaruit kunt u dat opmaken?

De heer **Greeven**: Ik heb gehoord dat die corporaties in paniek het WSW opbelden: we hebben 20 miljoen nodig omdat we die moeten storten bij ABN AMRO. Ze wisten eigenlijk helemaal niet dat dat risico ... Ze monitorden ... Ze wisten het gewoon niet. ABN AMRO confronteerde de corporatie met de contracten die ze hadden en met het feit dat ze die mogelijkheid hadden. Toen zeiden de corporaties dat ze het niet hadden, en renden ze naar het WSW. Toen heeft het WSW gezegd ... Dat is pas het moment geweest waarop het WSW zei: dan moeten we die swaps maar eens gaan monitoren bij corporaties.

De **voorzitter**: Kunt u een voorbeeld geven van een corporatie die plotseling een margin call moest afstorten? ABN AMRO belde en het was: o, o, wat is hier aan de hand?

De heer **Greeven**: Poeh ... Het zijn geen klanten van mij geweest; of relaties, moet ik zeggen. Ik ken ze wel, maar ze komen nu niet in mijn hoofd naar boven. Dat is spijtig. Het zijn er ... Wat ik wel weet, is dat het er een stuk of

vijf tot acht zijn geweest, waarbij het bij vijf toch wel erg dringend was.

Volgens mij is Staedion er een van geweest.

De **voorzitter**: Staedion.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Wie had hen eigenlijk op die risico's moeten wijzen?

De heer **Greeven**: De bank. Ik vind -- dat vind ik nog steeds; zelfs bij Vestia vind ik dat -- dat de banken ... De enige partij in het hele circus, zoals ik het gekscherend noem, dat we in de afgelopen jaren hebben meegemaakt met toezichthouder en verantwoordelijken ... Ze zijn allemaal verantwoordelijk, dat klopt, maar de enige partij die precies wist of had moeten weten welke risico's corporaties namen met het afsluiten van derivaten, zijn de banken geweest. Ik heb me bijvoorbeeld weleens door Deutsche Bank laten vertellen dat alleen al de portefeuille die Vestia aanhield bij Deutsche Bank op basis van rekenmodellen vanuit de bank ergens in de loop van de periode 2015-2020 al een maximaal negatief renterisico liep van rond 1 miljard. Dat zou toch al voldoende aanleiding moeten zijn om eens serieus met een corporatie te gaan praten, en niet alleen met de treasurer.

De **voorzitter**: Maar dat deed Deutsche Bank niet.

De heer **Greeven**: Nee. En voor zover ik weet ook niet met het WSW.

De **voorzitter**: Met wie van Deutsche Bank sprak u dan bij zo'n gelegenheid?

De heer **Greeven**: Met Claus Telaar.

De **voorzitter**: Claus Telaar. Het feit dat het Waarborgfonds zelf kan borgen met de achtervang door overheid, Rijk en gemeenten, levert het WSW ook een zogenaamde triple-A-status op.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Was dat nou voor de banken makkelijk, en een extra trigger? Die borging, dat is ...

De heer **Greeven**: Dat was de enige trigger. Als corporaties geen borging c.q. rating hadden gehad, was dit niet zo gelopen. De internationale banken hebben deze sector bekeken en hebben gezien hoe de borgen lagen. Ze hebben ook kunnen concluderen dat de Nederlandse Staat een woningbouwcorporatie nooit failliet zou laten gaan. Dat werd ook letterlijk gezegd. Vanuit die hoedanigheid zijn ze -- hoe zal ik het zeggen? -- aan de slag gegaan. Ze zagen dit als een zeer solide sector waarin toch heel goede winsten te behalen waren. Die combinatie is voor een bank een ...

De **voorzitter**: Wanneer bent u zelf gestopt met het hele verhaal?

De heer **Greeven**: Ik ben in 2010 gestopt met het betalen van Marcel de Vries, maar ...

De **voorzitter**: Daar komen we dadelijk op.

De heer **Greeven**: ... ik heb zelf gewoon doorgewerkt. Ik ben gestopt in februari of januari 2012.

De **voorzitter**: Ik vraag dat omdat u zonet aan de commissie verklaarde dat u naar die producten keek en op een gegeven moment ook tegen Deutsche Bank zei: waar zijn jullie mee bezig?

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: U hebt dat tegen meer mensen verteld, zo zei u later. Vanaf 2003/2004 ging u echter met FiFa aan de slag, met Van Dijk.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Jarenlang hebt u wel dit soort producten verkocht en daar dus ook fors aan verdiend.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Waarom deed u dat dan al die jaren? Dat inzicht kan toch niet alleen maar achteraf komen?

De heer **Greeven**: Nou, het is vrij makkelijk om dat te laten zien. Op een bepaald moment presenteerden de banken, en niet alleen Deutsche Bank, hele rapporten waarin zij een product uitlegden waarbij zij, als de rente bijvoorbeeld 4% was, een maximale rente op dat product aanboden van 5,5%, maar de rente na vier jaar op nul zou kunnen uitkomen. Ik heb er zelfs over nagedacht om te bekijken of ik dat product niet op mijn hypotheek kon krijgen. Ik vond het wel boeiend. Na verloop van tijd, na enkele jaren, zag je dat die producten, de indexen die eronder hingen, gewoon absoluut niet de weg volgden die de banken van tevoren voorschotelden.

De **voorzitter**: Maar had u zelf de corporaties niet eerder op risico's moeten wijzen? Of had u als tussenpersoon niet bij banken moeten aandringen: jongens, zeggen jullie wel voldoende tegen de klant, de corporaties?

De heer **Greeven**: Kijk, de bank hield een uitgebreide presentatie. Ik vond het fantastisch wat ze aan het doen waren. Echt.

De **voorzitter**: Maar u had de risico's niet ...

De heer **Greeven**: Als ik nu op dat punt zou staan, dus zonder de wetenschap die ik nu heb, zou ik het weer doen. Het waren prachtige producten; het zag er echt fantastisch uit. Er waren corporaties die zeiden: ik wil mijn hele portefeuille in zo'n index hebben.

De **voorzitter**: Dan ga ik toch even terug naar de vraag van zonet. Achteraf, later, zegt u: jongens, jongens, wat zijn jullie aan het doen?

De heer **Greeven**: Ja, ik heb ...

De **voorzitter**: Maar al die jaren vond u het fantastisch. Dat kan ik niet rijmen.

De heer **Greeven**: Nee, ik heb op een gegeven moment ... De rente was extreem laag en we werden door Deutsche Bank op het matje geroepen: jongens, waarom doen we nog zo weinig met elkaar? Toen heb ik tegen ze gezegd -- dat was een aantal jaren nadat de index trades werden gesloten -- dat die index trades helemaal niet werkten. Toen heb ik gezegd: ik heb eigenlijk niet zo veel vertrouwen meer in die indexproducten, in ieder geval niet op de manier waarop jullie ze nu brengen; de rente is nu extreem laag, dus wij focussen ons nu op standaardswaps; wij hebben op dit moment helemaal geen behoefte aan mooie, gestructureerde swaps en de corporaties ook niet, want de rente is al laag.

De **voorzitter**: Wat was dan in al die eerdere jaren, waarin u het allemaal wel geweldig vond, uw eigen verantwoordelijkheid als tussenpersoon? Want u bracht de partijen wel bij elkaar met dat soort spullen.

De heer **Greeven**: Ja. Ik was er wel trots op dat ik ze bij elkaar bracht, want ik vond dat de bank een mooi product had. Ik zette ze dus aan tafel en ik, ja ...

De **voorzitter**: Maar als tussenpersoon zag u het niet als uw plicht om ook heel goed te kijken naar de risico's.

De heer **Greeven**: Nee, die wist ik niet.

De **voorzitter**: Die wist u niet.

De heer **Greeven**: Nee, ik was mij er niet van bewust dat het zo uit de hand kon lopen. De banken vertelden ook dat het bij heel veel producten belangrijk is om ze op het juiste moment af te sluiten, bijvoorbeeld als de rente laag is. In ieder geval ging het om het momentum. Zij vertelden ook dat dit bij index trades niet het geval was. Je kon er daarvan zo veel sluiten als je wilde, want het momentum was niet belangrijk, omdat de rente toch naar nul zou gaan.

De **voorzitter**: U zei net overigens ook dat Vestia wel de risico's zag.

De heer **Greeven**: Nou, Marcel de Vries had, althans dat dacht ik, de situatie volledig onder controle. Hij vroeg ook heel veel aan de banken, dus vanuit die optiek had ik het idee dat hij wel doorhad welke risico's erin zaten.

De **voorzitter**: En dan verlies je 2 miljard.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Bashir.

De heer **Bashir**: Mijnheer Greeven, u bent verdachte in een fraudezaak. Daar had de voorzitter het aan het begin van dit verhoor over.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: U zou volgens mediaberichten minimaal 30 miljoen euro hebben ontvangen, waarvan ongeveer 20 miljoen euro gerelateerd aan Vestia. Daarvan zou u 10 miljoen hebben doorgesluisd naar de kasbeheerder van Vestia.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: Zijn de bedragen die ik zonet noemde correct?

De heer **Greeven**: Ik denk het wel, ja.



De heer **Bashir**: U zegt: "ik denk het wel"?

De heer **Greeven**: Ja, wat ik totaal heb verdiend, weet ik niet, maar ik vermoed dat dat klopt, ja. Het zal in ieder geval in deze lijnen liggen.

De heer **Bashir**: Hoe werden die fees die aan u werden betaald, eigenlijk berekend? Op basis waarvan werden die fees berekend?

De heer **Greeven**: Op de winst van de bank. Hoe gaat dat in zijn werk? Op het moment dat de corporatie aan de trader aan de andere kant aangeeft dat een transactie gesloten kan worden -- in het geval van Marcel de Vries was dat in Londen -- gaat die trader zo'n positie intern bij de bank hedgen. Ze sluiten hem dus tegen, afhankelijk van hun eigen positie. Op dat moment, als zo'n transactie dichtgetimmerd is voor de bank, zit er een bepaalde marge tussen van de bank. Dat is het moment waarop de omzet van de bank wordt bepaald. Het is ook het moment waarop zij mij vaak een voorstel deden: we willen die fee betalen. Dus dat ...

De heer **Bashir**: Ja. De banken betaalden u dus een vergoeding ...

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: ... voor het bemiddelen tussen de woningcorporatie en de bank.

De heer **Greeven**: Niet voor het bemiddelen, maar voor het feit dat wij die klant aangebracht hadden bij de bank, ja.

De heer **Bashir**: En hoe noemt u dat, het aanbrengen van een klant? U zegt: het is niet echt bemiddelen.

De heer **Greeven**: Nee, ik bemiddelde niet echt, want de banken hadden zelf rechtstreeks contact met de klanten op het moment dat een offertetraject

inging. Ik werd vaak ook geïnformeerd over de prijzen die tot stand kwamen bij de banken, of ik werd in de cc gezet. In het voortraject werden er ook vaak indicaties gevraagd en afgegeven. De banken kwamen dan bij mij informeren: goh, hoe liggen we? Zitten we goed? Zitten we niet goed? Wat doen andere banken? Hoeveel banken doen er mee? Nou, vaak gaf ik die informatie aan de banken en daar waren ze over het algemeen heel blij mee, omdat ze daarop heel goed hun offertes konden aanpassen.

De heer **Bashir**: Want het was gebruikelijk dat de bank u betaalde, hè?

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: En niet de woningcorporatie.

De heer **Greeven**: Ja, in ons systeem wel.

De heer **Bashir**: Waarom was dat gebruikelijk? Wat was daar de ...

De heer **Greeven**: Wij vonden dat de bank de winst behaalde, en voor een corporatie was het een hedge. Wij hebben voor de banken gewerkt. De banken wilden ook alle informatie die wij maar hadden over de corporatie of over de woningbouw. Welke transacties? Wat voor producten worden er gesloten? Toen de banken eenmaal doorhadden dat er index trades in het vizier waren, vielen ze ongeveer over elkaar heen om die index trades ook aan te bieden.

De heer **Bashir**: U zei: ik heb ongeveer 30 miljoen ...

De heer **Greeven**: Dat zou goed mogelijk zijn, ja.

De heer **Bashir**: ... verdiend. Kunt u ...

De heer **Greeven**: Nou, ik niet. Mijn bv heeft een omzet gedraaid van rond de 30 miljoen, en daaruit zijn mensen betaald. Uiteindelijk blijft er dan nog een bedrag voor mij over, maar ik heb zelf geen 30 miljoen verdiend.

De heer **Bashir**: Welk deel van die 30 miljoen is afkomstig van Nederlandse banken?

De heer **Greeven**: Poeh ...

De heer **Bashir**: Ongeveer dan, hè.

De heer **Greeven**: Ja, ... Niet zo bar veel. Ik denk ... Nou, het ligt eraan of u Fortis als een Nederlandse bank ziet. In de ...

De heer **Bashir**: Ja.

De heer **Greeven**: Ja?

De heer **Bashir**: Inmiddels wel, dus ...

De heer **Greeven**: Nu dus wel. Dan denk ik dat er zo'n 5 à 6 miljoen van Nederlandse banken komt en de rest vanuit het buitenland.

De heer **Bashir**: Ja, dus dan hebben we Fortis, ...

De heer **Greeven**: Fortis, ...

De heer **Bashir**: ABN AMRO, ...

De heer **Greeven**: ABN AMRO voor een heel klein stukje. Daar hebben we heel weinig zaken mee gedaan. En we hebben vrij veel verdiend met de Nederlandse Waterschapsbank, met de basisrentelening.

De heer **Bashir**: En de Rabobank?

De heer **Greeven**: Nauwelijks.

De heer **Bashir**: ING?

De heer **Greeven**: Niet.

De heer **Bashir**: Dan die 20 miljoen die gerelateerd is aan Vestia. Hoe is bij Vestia deze wijze van werken tot stand gekomen?

De heer **Greeven**: Kunt u dat nader toelichten?

De heer **Bashir**: Van wie kwam het idee dat er van het geld dat u kreeg voor het aanbrengen van Vestia bij banken, een deel naar ...

De heer **Greeven**: Marcel ...

De heer **Bashir**: ... de kasbeheerder van Vestia zou gaan?

De heer **Greeven**: Nou, dat heeft hij zelf gevraagd. Marcel de Vries belde mij op een gegeven moment op. We waren toen met beleggingsproducten bezig. Hij zei: ik ben gebeld door een intermediair, Paul Davids, die vertelde dat Robeco hoge spaarrentes aanbiedt op liquiditeiten; dat is volgens mij boeiend; ga daar eens over bellen. Dat heb ik gedaan. Ik ben in contact gekomen met onder andere Robeco, en wat bleek? Veel Nederlandse banken hadden spaarrekeningen met een zeer hoog rentetarief ten opzichte van de Euribor. Dan moet u denken aan 1% tot 1,5% hoger dan de rente die op de zakelijke markt werd vergoed. Het leuke, of het aparte, was dat stichtingen daar niet onder de zakelijke markt vielen, maar onder de particuliere markt. Dus stichtingen konden daar rekeningen openen en geld stallen, grote volumes, voor een rente die ze nergens anders konden krijgen. Nou, dat heb ik toen geregeld. Ook was het nog zo dat de particuliere markt een hoge feevergoeding kent voor intermediairs. In dit geval lag die op, ik

meen, 25 basispunten doorlopend. Dat kreeg je dus niet eenmalig. Zolang het geld er stond, kreeg je 0,25%.

De heer **Bashir**: Wanneer was dat precies?

De heer **Greeven**: Ik denk dat dat in 2004 of 2005 is geweest.

De heer **Bashir**: Dus u kreeg 25 basispunten per jaar ...

De heer **Greeven**: Per jaar.

De heer **Bashir**: ... doorlopend.

De heer **Greeven**: Doorlopend. Op 100 miljoen praten we dan over €250.000, wat ontzettend veel geld is, zeker als je het vergelijkt. Op de transacties waar ik tot dan toe bij Haighton altijd mee bezig was geweest, bijvoorbeeld het bemiddelen bij leningen, krijg je "maar" 0,10 cent, dus 10 basispunten upfront eenmalig. Dan is 25 punten doorlopend een heel ander verhaal. Ik heb ...

De heer **Bashir**: Dus voor het feit dat Vestia bijvoorbeeld 100 miljoen op een rekening ...

De heer **Greeven**: Op een spaarrekening ...

De heer **Bashir**: ... bij Robeco parkeerde, ...

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: ... kreeg u ieder jaar €250.000.

De heer **Greeven**: Ja. Zolang het geld daar stond. Daar was ik mij op dat moment nog niet van bewust, maar Marcel zette mij op dat spoor. Toen vroeg Marcel: dat heb ik bedacht; ik heb jou op dat spoor gezet; wat krijg je

er eigenlijk op? Nou, dat heb ik hem gewoon netjes verteld. Toen zei hij: goh, daar wil ik eigenlijk ook wel een deel van hebben.

De heer **Bashir**: Want u wist niet dat die rekening bij Robeco liep? U wist niet dat die mogelijkheid er was?

De heer **Greeven**: Nee.

De heer **Bashir**: De Vries had dat uitgevonden.

De heer **Greeven**: Die had dat gehoord van een andere intermediair, ...

De heer **Bashir**: Ja. En hij ...

De heer **Greeven**: ... en hij heeft mij gebeld: joh, Arjan, ik heb gehoord dát ... We waren sowieso met beleggingen bezig. Hij zei: dat is interessant, kun jij daar niet eens naar gaan kijken? Dat heb ik gedaan. Dat heb ik niet alleen bij Robeco gedaan, maar ook bij SNS Reaal, Hooge Huys en ASR. Al die spaarrekeninginstellingen hadden dit soort regelingen. Volgens mij heeft Marcel daar in die tijd een paar honderd miljoen neergezet. Het ging op dat moment gelijk ook over enorme provisies die werden betaald.

De heer **Bashir**: Hij belde u en zei: ...

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: ... ik wil de helft.

De heer **Greeven**: Hij heeft later, in een gesprek dat ik met hem heb gehad, gezegd: ja, Arjan, dat is een prachtig verhaal; het is goed voor Vestia maar het is wel mijn idee en ik wil de helft. In het begin is dat heel even 30% geweest, maar dat werd al vrij snel de helft. Daar heb ik toen serieus over nagedacht. Ik heb hem een paar dingen gevraagd, bijvoorbeeld of dat mocht, want ik vond het toch een beetje apart. Hij vertelde mij echter dat daarover

niks in zijn arbeidscontract stond. Hij vertelde mij ook dat hij daar netjes belasting over zou gaan betalen. Ook vertelde hij mij dat ik dat gewoon netjes uit mijn bv kon betalen. En het was goed voor Vestia, dus ja ... Vanuit die optiek dacht ik: nou ja, goed, het zal wel; laten we dat dan maar doen. En zo is het gebeurd. Zo is het allemaal ontstaan. Later zijn daar voorzichtig de derivaten bij gekomen. Het is een proces geweest. Het is niet zo dat ik in één keer 10 miljoen heb betaald, maar ik wist van tevoren helemaal niet waar ik aan begon. Het is een termijn geweest waarin er steeds grotere volumes omgingen en ook werden verdiend, en waarin hij gewoon heel expliciet elke keer aangaf: joh, wij hebben de afspraak dat we de opbrengsten daarvan delen. Dat heb ik ook gedaan, omdat we die afspraak hadden gemaakt.

De heer **Bashir**: Ja, dus na die spaarrekening bij Robeco ...

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: ... bent u verdergegaan met beleggingen en ...

De heer **Greeven**: Nou, toen hebben we al vrij snel wat leningen gedaan met Kommunalkredit. Of hij daarvan iets heeft gekregen, weet ik oprecht niet meer, omdat ik dat met Leroy samen deed, maar al vrij snel heeft Fortis die gestructureerde leningen uit elkaar getrokken. Daarbij werd de funding gehaald bij BNG/NWB en werd de gestructureerde coupon in een derivaat met Fortis gedaan. Daarna zijn Deutsche Bank en nog een hele riedel banken erbij gekomen, die daar gretig op ingesprongen zijn.

De heer **Bashir**: Ja, en het was gebruikelijk dat De Vries als kasbeheerder van Vestia de helft van die vergoeding kreeg.

De heer **Greeven**: Dat had ik met hem afgesproken, ja.

De heer **Bashir**: Ja.

De heer **Greeven**: Althans, hij heeft mij gevraagd of wij die afspraak konden maken en ik heb daarmee ingestemd.

De heer **Bashir**: Ja. En hebt u daar, na dat eerste moment, ook later vraagtekens bij gezet, van ...

De heer **Greeven**: Jazeker. Ik ben ook gestopt in 2010, omdat ik ... Ik heb altijd ... Nee, ik moet het anders formuleren. Ik heb op een gegeven moment aan hem gevraagd, toen het zo groot werd: joh, wat is voor jou nou de trigger; is dat het geld of zijn het de transacties voor Vestia? Hij heeft altijd bij hoog en bij laag beweerd dat Vestia vooropstond wat dat betreft, en dat het leuk was dat hij daarmee wat bijverdiende. Dat is natuurlijk wat klein gezegd, maar dat is altijd zijn drijfveer geweest, en ook altijd zijn antwoord op mijn vragen.

De heer **Bashir**: Want u hebt niet naar de juridische kant gekeken.

De heer **Greeven**: Nee.

De heer **Bashir**: Want u weet wat dit juridisch betekent, hè?

De heer **Greeven**: Ja, dat ...

De heer **Bashir**: Dat u dan degene bent die omkoopt.

De heer **Greeven**: Nou ... Ja ... Mij werd in 2012, nadat ik hier wat vragen over ben gaan stellen -- hoe zit het nou precies? -- inderdaad vrij snel duidelijk dat het ging om niet-ambtelijke omkoping. Het gekke is dat ik nog steeds vind dat ik niet heb omgekocht, omdat hij het geld aan mij vroeg, maar juridisch gezien is het gewoon niet-ambtelijke omkoping, onafhankelijk van wie nou wat vraagt. Daar ben ik mij nu terdege van bewust. Maar ondanks dat ik mij daarvan bewust ben, ben ik uit mezelf naar voren gestapt om dit verhaal toch aan de kaak te stellen.



De heer **Bashir**: Ja. Mijnheer Greeven, Vestia was voor u een grote klant.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: Maar ook via andere corporaties kwam er nog eens zo'n 10 miljoen aan omzet en feebetalingen tot stand.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: De commissie wil graag van u weten of er ook doorbetalingen van fees hebben plaatsgevonden in andere gevallen dan Vestia. Zijn er andere corporaties of kasbeheerders geweest waaraan u een deel van uw fees doorbetaalde?

De heer **Greeven**: Nee.

De heer **Bashir**: Hebben u of uw partners in FiFa nog betaald aan anderen?

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: Kunt u daarop ingaan?

De heer **Greeven**: Ja. In de laatste twee jaar zijn wij bezig geweest met Jako Groeneveld van Fortis Bank, die op dat moment bij ABN AMRO werkte. Marcel de Vries heeft op een gegeven moment Jako Groeneveld bij Deutsche Bank naar voren geschoven om zijn belangen daar te behartigen. Daar was ik niet zo blij mee. Op dat moment ben ik ook met Jako Groeneveld gaan praten, om te bekijken of wij niet tot een samenwerking zouden kunnen komen. Jako Groeneveld zei elke keer "nee, dat gaan we doen", maar uiteindelijk heeft dat twee jaar geduurd, of misschien zelfs wel langer. Hij heeft in die periode met allerlei banken gesproken, of hij daar zelfstandig voor kon gaan werken, want Jako Groeneveld zag de grote zak met geld ook hangen, omdat hij die bij ons had gezien. Uiteindelijk zijn wij er met Jako Groeneveld uitgekomen. Ik zei "nou ja, weet je, laten we dan maar met hem

gaan samenwerken; laten we het maar proberen", hoewel we lange tijd bezig zijn geweest om te bedenken hoe de verdeling nou zou moeten plaatsvinden. Want kijk, we hadden dezelfde klantengroep: hij had die vanuit de bank en wij hadden die vanuit FiFa. Hij wilde erbij komen, maar waarom moesten wij dan onze klanten gaan verdelen? Nou, er werd een heel circus opgebouwd: dát percentage van die klant en dát van die klant. Op een gegeven moment heb ik gezegd: nou, weet je, dat wordt een heel circus, een heel groot verhaal, laten we hem er maar gewoon als derde FiFa-partner bij betrekken. Dus Leroy, ik en Jako. Jako heeft op een gegeven moment gezegd: ik weet niet of jullie het allemaal wel serieus menen. Hij heeft toen om een betaling gevraagd, om te laten zien dat we het eerlijk met hem voorhadden. Naar mijn weten, maar ik weet dat niet meer exact, hoe vreemd dat ook klinkt, heb ik hem iets van €10.000 of €15.000 betaald.

De heer **Bashir**: Cash of via de giro?

De heer **Greeven**: Cash. Dat wilde hij graag.

De heer **Bashir**: Dus u zegt: Jako Groeneveld heeft van mij een betaling van €10.000 tot €15.000 ...

De heer **Greeven**: Cash ontvangen.

De heer **Bashir**: ... contant ontvangen.

De heer **Greeven**: Ja. Want hij had kosten, hij moest een bv opzetten. Hij had op dat moment een goede positie bij de bank, maar hij was altijd ontevreden over zijn bonussen. Altijd. Dat vond hij ...

De heer **Bashir**: En was dit op het moment dat hij nog voor Fortis werkte?

De heer **Greeven**: Hij werkte op dat moment voor ABN AMRO.

De heer **Bashir**: Voor ABN AMRO, ja.

De heer **Greeven**: Ja. Toen ik merkte dat hij niet wegging, ben ik ook gelijk gestopt met dit verhaal en heb ik gezegd: Jako, ik weet niet wat jij aan het doen bent. Wij kregen op dat moment ook door dat hij onder andere met ABN AMRO ook met eigen contracten bezig was. Ook met allerlei andere banken was hij met eigen contracten bezig, dus de samenwerking die wij voor ogen hadden, was toch heel anders dan de samenwerking die hij voor ogen had. Toen heb ik ook alles afgekapt met Jako Groeneveld.

De heer **Bashir**: Wat was dan de reden dat u dat geld hebt gegeven? De directe reden?

De heer **Greeven**: Hij wilde een bewijs zien dat wij het serieus met hem voorhadden. Hij zei ook dat hij allerlei kosten moest maken voor zijn bv. Hij moest een eigen auto kopen ... Nou ja, hij zei: laat maar zien dat jullie serieus met mij bezig zijn.

De heer **Bashir**: Weet u ook nog wat de locatie was waar u dat geld gaf?

De heer **Greeven**: Nee, want het geld heb ik zelf volgens mij niet gegeven. Ik denk dat dat Leroy van Dijk is geweest, maar het gekke is dat ik dat echt niet meer weet. Dat is de enige betaling -- betalinkje; laat ik het zo zeggen -- die ik buiten Vestia om aan Marcel de Vries heb gedaan.

De heer **Bashir**: En dat geldt ook voor de andere partners binnen FiFa?

De heer **Greeven**: Ik denk dat Leroy van Dijk ook iets heeft betaald aan Jako Groeneveld.

De heer **Bashir**: En heeft de heer Van Dijk ook betaald aan de kasbeheerder van Vestia?

De heer **Greeven**: Nee.

De heer **Bashir**: Weet u misschien of hij betaald heeft aan andere kasbeheerders, van andere woningcorporaties?

De heer **Greeven**: Voor zover ik weet niet.

De heer **Bashir**: Of aan andere personen?

De heer **Greeven**: Nooit gehoord of opgevangen.

De heer **Bashir**: Zijn er eigenlijk nog andere partijen die op dezelfde wijze opereren?

De heer **Greeven**: Zoals FiFa Finance?

De heer **Bashir**: Met die partijen bedoel ik inderdaad partijen zoals FiFa Finance, bemiddelaars, ...

De heer **Greeven**: Er zijn wel meer bemiddelaars in deze markt, absoluut, die ook met de betrokken banken werkten. Ja. Ik heb ook weleens te horen gekregen dat die partijen aan twee kanten schreven. Die stuurden dus de factuur én naar de bank én naar de corporatie.

De heer **Bashir**: Denkt u dat daar ook dingen doorbetaald worden? Weet u daar iets van?

De heer **Greeven**: Geen idee.

De heer **Bashir**: Geen idee. Dan de rol van de heer Groeneveld zelf.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: U hebt verteld: hij heeft geld van ons aangenomen.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: Maar heeft hij ook geld doorbetaald aan de kasbeheerder van Vestia?

De heer **Greeven**: Ik weet het niet.

De heer **Bashir**: Hebt u daar vermoedens van?

De heer **Greeven**: Op het moment dat ik gestopt ben met het betalen van fees, eind 2010, heeft Jako Groeneveld heel intensief contact gehad met Marcel de Vries; dat was in 2011. Hij heeft daar een aantal nieuwe banken geïntroduceerd, waaronder JPMorgan, waar wij in de loop van het jaar contact mee kregen. Ik heb toevallig een paar weken geleden van de FIOD te horen gekregen dat Jako Groeneveld in dat jaar 3,5 miljoen heeft verdiend. Dat wist ik absoluut niet. Toen dacht ik: nou, dat is ook een groot bedrag voor zo'n eerste jaar. Het zou dus zeker kunnen dat daar bepaalde afspraken of dingen zijn gemaakt. Het zou me niet verbazen, laat ik het zo zeggen, maar ik weet het niet zeker, dus dit is ... Marcel de Vries heeft het me in ieder geval nooit gezegd en nooit gevraagd of verteld, dus ik weet het niet.

De heer **Bashir**: Ja.

De heer **Greeven**: Dat moet u aan Jako Groeneveld en Marcel de Vries zelf vragen.

De heer **Bashir**: Waren er eigenlijk banken of medewerkers van banken op de hoogte van het feit dat u het geld doorbetaalde aan de kasbeheerder?

De heer **Greeven**: Nou, dit is ... Ze hebben het me nooit gevraagd in al die jaren, behalve Jako Groeneveld. Die heeft me gevraagd wat ik Marcel de Vries betaalde. Ik heb toen de opmerking gemaakt dat het goed ging met zijn wijnkelder. Andere banken hebben het me nooit rechtstreeks en officieel gevraagd, wat op zich natuurlijk wel apart is. Want op het moment dat je het

niet vraagt, kun je ook ontkennen dat je er sowieso gedachtes over hebt. Wat ik opvallend vind, is dat twee banken, twee relatief nieuwe partijen, maar met name JPMorgan, in het allereerste intakegesprek in 2011 vroegen: wij hebben absoluut geen problemen met het betalen van fees, maar hoe weten wij nou dat jullie niemand doorbetalen? Dat was de eerste en enige bank die dat vroeg toen zij een jaar met Jako Groeneveld bezig waren. Mij staat nog zeer bij dat dit eigenlijk de enige keer is geweest dat een bank rechtstreeks heeft gevraagd: joh, Arjan, hoe kunnen we nou checken dat jullie geen fees doorbetalen, bijvoorbeeld aan corporatiemensen? Andere banken hebben het dus nooit gevraagd.

Ik herinner me nog één heel belangrijke opmerking. Dat was geen vraag; dat was een opmerking. Nadat wij op het matje waren geroepen bij Deutsche Bank waarom we nog zo weinig deden en waarom Marcel de Vries nog zo weinig deed, heeft Hakan Wohlin, nadat hij zich met zijn voltallige team van vijf of zes mensen even had teruggetrokken en weer was teruggekomen, de woorden uitgesproken: we all know how it works with greed, but when we hear something in the market about kickbacks, then we must stop with you. Het waren in ieder geval woorden in die trant. Laat ik het zo zeggen: ik was redelijk verbouwereerd door die opmerking, omdat dat voor mij een heel duidelijk signaal was, terwijl ik het nooit van ze had gehoord, dat ze dus wel degelijk een groot vermoeden hadden ván. Ze vroegen ...

De heer **Bashir**: Ja, en wie was deze mijnheer?

De heer **Greeven**: Hakan Wohlin.

De heer **Bashir**: Van?

De heer **Greeven**: Deutsche Bank in Londen. En dat was geen kleine jongen. Dan praat je echt over een van de hogere bazen, net onder de CEO van Deutsche Bank. Hij vroeg het me niet. Het was een mededeling. Dus op het moment dat Deutsche Bank ... Ik interpreteer het zo: we weten dat er een onzakelijke relatie is met Marcel de Vries, maar op het moment dat wij in de markt iets horen, moeten we stoppen, dus wees voorzichtig. En ...

De heer **Bashir**: Je zou dat kunnen interpreteren als: we knippen onze ogen dicht.

De heer **Greeven**: Ja, absoluut. Dat was althans op dat moment gelijk mijn conclusie, en ik was redelijk geschokt, kan ik u vertellen, dat dat zo ...

De heer **Bashir**: Open was.

De heer **Greeven**: ... open en helder werd gecommuniceerd in mijn richting. Kijk, banken hadden in al die jaren natuurlijk ook kunnen vragen ... Die banken wisten dondersgoed dat ze op Vestia bijvoorbeeld een miljoen per jaar betaalden, en dat Marcel de Vries daar voor een ton per jaar zat en ik een miljoen had, bij één bank. Ze wisten ook dat ik met meerdere banken actief was. Ze waren dus ook wel aan het rekenen: goh, hoeveel verdien jij nou eigenlijk? Dat vonden ze wel interessant. Ze zagen ook dat ik een min of meer vriendschappelijke relatie had met Marcel de Vries, dat ik zeer dicht bij hem stond, maar er is geen een bank geweest die heeft gezegd: joh, Arjan, we vinden het allemaal best en we zijn zeer tevreden, maar kun je hier even tekenen dat je Marcel de Vries niet betaalt? Dat hebben ze niet gedaan. Ze zijn er nooit over begonnen, behalve op dat ene moment. Ook de FIOD heeft mij gevraagd: ja maar Arjan, hoe kunnen we dat nou bewijzen? Ik zei: vragen aan die jongens zal altijd een ontkennend antwoord opleveren. Het aparte is echter dat in mijn strafdossier in de ondervraging met Martijn Rink iets heel opvallends staat. Martijn Rink heeft op het vliegveld een gesprek met iemand van Citigroup. Aan de hand van dat gesprek belt Martijn Rink Claus Telaar met de vraag of hij zich zorgen moest maken ...

De heer **Bashir**: Claus Telaar is, voor de duidelijkheid ...

De heer **Greeven**: Deutsche Bank.

De heer **Bashir**: ... van DB, Deutsche Bank.

De heer **Greeven**: ... of hij zich zorgen moest maken over de relatie tussen Marcel de Vries en Arjan Greeven. Waarop Claus Telaar volgens Martijn Rink antwoordt dat Hakan Wohlin heeft gezegd dat ik geen kickbacks mocht betalen. Met die verklaring was ik zelf heel erg blij, omdat het min of meer een bewijs is dat dit gesprek op wat voor manier dan ook aanwezig is geweest, en dat de term "kickbacks" dus wel degelijk is genoemd. Op het moment dat een bank sowieso vermoedt dat ik kickbacks betaal, zou je toch zeggen dat die bank stappen moet ondernemen om dicht te timmeren dat dat niet zo is. Dat is dus eigenlijk mijn ... Ja, ikzelf was er blij mee. Ik zie dat de FIOD er verder bijzonder weinig aandacht aan heeft geschonken, maar ja. Voor mij was het een belangrijk gegeven dat dit vanuit een compleet andere hoek werd bevestigd.

De heer **Bashir**: Ja.

De heer **Greeven**: Wat ik ook opvallend vind, is dat er niet gevraagd is aan Martijn Rink waarom hij zich zorgen maakte. Wat is dan dat gesprek geweest met die medewerker van Citi? Die heeft ongetwijfeld verteld dat ik bakken met geld verdiende met Vestia, maar daar wordt verder niet op doorgevraagd. Dus in mijn beleving ...

De heer **Bashir**: Wat denkt u dat de reden is dat iedereen, ook iemand als Martijn Rink van het Waarborgfonds, die wellicht vermoedens had, niet doorvroeg en in uw beleving zijn ogen dichtkneep?

De heer **Greeven**: Dat Martijn Rink op dat moment heel erg met zijn MTN-programma bezig was en Vestia nodig had om dat MTN-programma te laten slagen. Vestia is de grote, en naast Ymere eigenlijk enige corporatie die 1 of 2 miljard kon plaatsen. Dat heeft Vestia het WSW ook regelmatig onder de neus gewreven als er weer eens ergens een discussie over was. Waarom hij met die informatie of gedachtesgangen nooit iets heeft gedaan, moet u aan Martijn Rink vragen. Dat weet ik niet precies. Misschien zag hij ook wel in: het is wel heel gevaarlijk als ik dat in de groep gooi, want dan stort het hele handeltje in. Dat zou zomaar kunnen. Vestia was op dat moment al heel



groot. Als er sprake was van fraude, had hij misschien wel door dat dit toch wel een groot probleem zou opleveren. Ik weet het niet.

De heer **Bashir**: Mijnheer Greeven, als ik naar de bedragen kijk die u hebt doorbetaald aan de kasbeheerder van Vestia, de heer De Vries, dan zijn dat wel heel grote bedragen.

De heer **Greeven**: Klopt.

De heer **Bashir**: 10 miljoen euro ongeveer.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: Het zou ook kunnen dat De Vries op een gegeven moment veel te afhankelijk wordt van de bedragen die via u binnenkomen, en hij dus geneigd is om derivaten af te sluiten en beleggingen aan te gaan, alleen om de fees binnen te krijgen.

De heer **Greeven**: Ja, dat is voor mij, nu nog steeds, de grootste vraag die ik heb. Ik heb het hem altijd gevraagd, maar ik ... Ja, ik weet het niet.

De heer **Bashir**: Maar wat vermoedt u?

De heer **Greeven**: Nou, in die tijd kreeg ik natuurlijk te horen dat Vestia het goed deed. Dat hebben we van de week ook veel te horen gekregen van iedereen die zich probeerde vrij te pleiten. Ze hadden 25% lagere rentelasten dan andere corporaties. Ik heb altijd begrepen dat dat een rentebesparing opleverde van 50 miljoen op jaarbasis. Vestia en Marcel de Vries werden door het WSW, het Centraal Fonds, de banken en heel het corporatiewereldje op handen gedragen. Dus laat ik het zo zeggen: ik hield mezelf dan ook maar voor dat hij het inderdaad voor Vestia deed. In de loop der jaren merkte ik wel dat wij ooit begonnen zijn met transacties van 5 miljoen en dat het in latere jaren bijna gewoon werd om transacties van een kwart miljard te doen. En dat, ja ...

De heer **Bashir**: Want hoe groter de transactie, hoe groter de fee en ...

De heer **Greeven**: Verhoudingsgewijs ging die fee wel naar beneden, want op 5 miljoen kreeg je bijvoorbeeld €5.000, maar op 250 miljoen kreeg je geen €250.000. Dat ging dan wel omlaag, maar die volumes werden zo groot dat ik me sowieso oprecht vragen ging stellen: waar gaat dit nu nog over? Daar kwam bij dat ik Marcel heel vaak heb gevraagd ... Marcel de Vries stapelde. Dat houdt in dat hij het ene derivaat op het andere gooide. Ik heb vorige week ook te horen gekregen, ook vanuit de commissie, dat er gekscherend ... Of gekscherend, dat moet ik niet zo zeggen, maar dat er over een "Excel spreadsheetje" werd gesproken. Nou, dat was zeker niet een klein spreadsheetje. Ik heb het een paar keer gezien. Hij had een enorm spreadsheet, waarop hij al die posities bijhield, ook in de looptijd. Hij kon zomaar bellen en zeggen: ik wil 50 miljoen per 1 januari 2036. Ik heb weleens gevraagd: hoe weet je dat in godsnaam? Nou, hij had in dat Excel spreadsheet hele blokken met een onderliggende positie van leningen, en daarop was hij aan het bouwen, aan het stapelen. Hij unwindde, hij zette er weer een positie op ... Hij had dat, voor zover ik het kon zien ... Ik heb het een paar keer kort gezien en ik heb het niet bestudeerd, maar ik was er zwaar van onder de indruk dat hij zo goed in de smiezen had hoe hij dat deed, en dat hij dat ook kon. Het enige wat ik me later ben gaan realiseren, is dat er op het laatste moment, althans in de jaren dat ik ermee bezig was, ... De banken waren een andere tactiek aan het toepassen. Ze hadden in eerste instantie heel veel langlopende optionaliteit gekocht van Vestia, maar op een gegeven moment gingen ze kortlopende optionaliteit verkopen binnen het boekjaar. Volgens mij was Citi de eerste bank die dat deed. Dat betekende dat die positie voor het einde van het jaar uit de boeken zou zijn en je die dus niet meer zag.

De heer **Bashir**: In de jaarrekeningen, zegt u.

De heer **Greeven**: In de jaarrekeningen, de balans, de jaarrekening. En dan praten we niet over 10 miljoen. Dat waren volumes van 250 miljoen. Toen

heb ik weleens tegen Marcel gezegd: joh, als die positie nou -- in vaktermen - - wordt ingeknoekt, dus dat je hem krijgt, is dat dan niet veel te veel? Ben je dan niet overhedged. Nee, nee, dat kon hij allemaal goed hebben. Ik dacht: nou oké, jij weet het. Dat deed hij niet bij één bank, dat heeft hij bij meerdere banken gedaan. Dan kunnen de banken vertellen "we wisten niet dat die andere banken dat ook nog hadden", maar dat klopt niet, omdat al die banken voor al die offertes zijn uitgenodigd. Als ze hem misten, dan wisten ze dus dat die elders gesloten was. Zij kunnen dus niet zeggen: dat wisten wij niet.

De heer **Bashir**: U zegt: het voordeel voor De Vries was dat hij het buiten de boeken kon houden. Wat was het voordeel voor Vestia zelf, of het voordeel voor de banken?

De heer **Greeven**: Het voordeel voor de banken is dat zij probeerden de negatieve marktwaarde van Vestia weg te werken. Er was al veel negatieve marktwaarde in 2008; dat hebt u in de jaarverslagen kunnen zien. De banken waren ook helemaal niet blij met die negatieve marktwaarde, want die kostte hun geld. Die banken hadden een threshold van tegen het miljard, heb ik van de week horen zeggen. Dat kostte die banken op dat moment veel geld, dus zij dachten: Vestia moet zo snel mogelijk weer positief komen te staan, want dan kost het ons geen geld meer. Dat hebben zij proberen op te lossen door echt op grote schaal kortlopende optionaliteiten te verkopen. Dat gebeurde ook nog eens buiten het zicht van de boeken. Dat is volgens mij één jaar goed gegaan. Het tweede jaar ging het niet goed. Op een gegeven moment werden die posities, doordat de rente nog verder zakte ... Die swaps zouden geleverd worden. Toen moest ik van Marcel de Vries aan die banken vragen of die posities doorgerold konden worden naar achteren. Dat is voor de bank hét signaal dat een corporatie aan het speculeren is, want zij kan die positie niet hebben, dus heeft zij iets gedaan waardoor zij overhedged is. Daar hebben alle banken opgewekt aan meegewerkt. Die posities zijn dus allemaal doorgerold naar achteren. Dat zijn wel de momenten geweest in mijn besluitvorming om te stoppen met Marcel de Vries. Toen dacht ik: wat er gebeurt, klopt gewoon helemaal niet meer.

De heer **Bashir**: We hebben het gehad over de bedragen die u hebt verdiend, maar ook over de bedragen die u hebt doorgesluisd naar De Vries van Vestia. Kunt u ons ook een beeld geven van wat de banken hebben verdiend?

De heer **Greeven**: Ja. Ik denk dat ik een paar procent heb gekregen.

De heer **Bashir**: En zij de andere 98%?

De heer **Greeven**: Ja. Als ik 5% of 10% heb gehad, kunt u zien waar die 90% is gebleven. Plus het feit dat ...

De heer **Bashir**: Dan zou het dus om miljarden gaan.

De heer **Greeven**: Nou, dat wil ik niet zo een-twee-drie zeggen. Laat ik het zo zeggen: tussen een half miljard en een miljard hebben ze toch zeker wel verdiend. Plus het feit -- dat is volgens mij niet echt zichtbaar geworden -- dat Vestia 23 miljard in de boeken had. Ik weet ... Dit is ook een aanname omdat ik het niet precies weet, maar laat ik het zo zeggen: ik verwacht dat die hele portefeuille toch minimaal één keer in zijn geheel is geherstructureerd in al die jaren.

De heer **Bashir**: "Geherstructureerd" betekent dat de banken weer konden verdienen.

De heer **Greeven**: Tegengesloten en nieuwe transactie. Er zou dus zomaar eens 40, 50 miljard aan transacties gedaan kunnen worden en zijn.

De heer **Bashir**: Niemand plaatste daar vraagtekens bij?

De heer **Greeven**: Nee.

De heer **Bashir**: Het Waarborgfonds niet?

De heer **Greeven**: Ik weet niet of het Waarborgfonds het wist, maar het was in ieder geval weer een verdienmoment van de bank. Elke herstructurering was een verdienmoment. Waarom weet ik dat? Omdat ik betaald werd.

De heer **Bashir**: Dan mijn laatste vraag, voordat ik het woord teruggeef aan de voorzitter. We hebben gezien dat Vestia ook swaptions heeft verkocht. Dat zijn producten waarbij Vestia in feite moest betalen op het moment dat de rente ging zakken. Wat was daar de achtergrond van?

De heer **Greeven**: Dat vertelde ik net al. Die swaptions, die geschreven opties, zijn begonnen met de extendable leningen. Wat houdt dat nu precies in? Je geeft de bank het recht om je in de toekomst een bepaalde swap te leveren op een vooraf bepaald moment, de zogenaamde strike. Het feit dat jij dat recht verkoopt aan de bank betekent dat je daar premie voor ontvangt en dat je daarmee je rentelasten in de eerste periode drukt.

De heer **Bashir**: Maar wel met heel grote risico's.

De heer **Greeven**: ... Ja, met grote risico's, maar niet in de zin van de rentes, vind ik. Over het algemeen werden de strikes conservatief gekozen, dus in de buurt van de dan geldende rente. Er werden dus geen strikes gekozen van 5% of 6%, die nog veel meer geld zouden opleveren. Het risico heeft hem hierin gezeten -- dat hebben de banken niet gezegd -- dat in een heel beweeglijke markt de volatiliteit enorm toeneemt en dat dan met name die opties enorme negatieve marktwaarde gaan creëren. Ik heb van Marcel de Vries begrepen, in december 2011, dat meer dan de helft van de negatieve marktwaarde in de optionaliteit zat. Dat hebben de banken echt verzuimd te vertellen. Althans, mij hebben ze het nooit verteld.

De **voorzitter**: Mijnheer Greeven, u toucheerde ongeveer 5%. Dat is die 30 miljoen, in totaal. Als ik dat maal twintig doe, kom ik op 600 miljoen voor de banken. U had 30 miljoen, waarvan 20 miljoen Vestia-gerelateerd en 10

miljoen naar De Vries; even allemaal lekker afgerond. Wat was het voordeel voor Vestia zelf en voor de huurders van Vestia?

De heer **Greeven**: De lage rente. Voor zover ik meekreeg van Vestia, hadden zij een gemiddelde rentelast van 3% en andere corporaties van 4%. Ik heb echt oprecht gedacht dat ik het goed deed voor Vestia. Dat heb ik echt gedacht.

De **voorzitter**: Het klinkt als een loterij zonder nieten.

De heer **Greeven**: Zo heb ik het niet ervaren in die tijd, omdat de banken de enorme liquiditeitsrisico's nooit hebben gemeld, behalve Deutsche Bank. Die heeft weleens tegen mij gezegd dat ze in dat en dat jaar een miljard negatieve marktwaarde zouden kunnen creëren. De banken hebben altijd gezegd dat de rente nu zo extreem laag was. Zij hebben mij, maar ook corporaties gestimuleerd om nu die lange rentehedges te doen, al dan niet met opties, omdat de rente toch wel weer omhoog zou gaan. Dat werd letterlijk gezegd. Vanuit die optiek ... Natuurlijk vraag ik mij af ... Ik heb heel veel geld verdiend, maar de banken verdienden nog veel meer geld en de mensen met wie ik werkte, verdienden het ook.

De **voorzitter**: U zei net ook: Vestia betaalde wat minder rente dan andere corporaties. Op de lange termijn neem je echter heel veel risico's. Met name de liquiditeitsrisico's kunnen oplopen. Dat hebben we gezien: 2 miljard, Vestia valt praktisch om. Dat is dus speculeren naar de toekomst toe. Het is ...

De heer **Greeven**: Nou, ja ... Dat is achteraf een speculatie gebleken, maar op dat moment, in ieder geval in de begintijd tot 2008, was niet geheel duidelijk dat dat zulke grote risico's waren.

De **voorzitter**: Was het voor De Vries duidelijk?

De heer **Greeven**: Nee. Hij heeft tegen mij namelijk verteld ... Dat staat zelfs in het jaarverslag. Vorige week hoorde ik iets en toen dacht ik: nou, dat wordt verkeerd opgevat. In het jaarverslag staat dat ze een rente kunnen opvangen van -3%. Dat houdt niet in dat ze een rente konden opvangen met een 3%-daling. Nee, Marcel heeft het mij zo uitgelegd, dat Vestia een negatieve marktrente kon opvangen van -3%. Dat is goedgekeurd in het jaarverslag. Hoe dat in godsnaam heeft kunnen gebeuren, vraag ik mij oprecht af. Dat was een mooie vraag geweest aan de heer Klop, afgelopen vrijdag. Ik snap dat niet. Want hoe kan Vestia dan al bij 2% zo in de problemen zijn gekomen? Dat klopt gewoon niet en dat is toch gepubliceerd. Degenen die ook wisten dat dat jaarverslag waarschijnlijk niet echt geheel deugdelijk was, waren de banken. Die hebben moeten weten dat wat daar stond, niet klopte.

De **voorzitter**: Even for the record: vanaf wanneer hebt u kickbacks -- dat is het doorbetalen van fees -- betaald aan De Vries?

De heer **Greeven**: Officieel vanaf 2005.

De **voorzitter**: De Vries vroeg daarom, zei u net. In het begin was dat 30% van de fee die u op zo'n transactie had. Vanaf wanneer wilde De Vries de helft van de fees?

De heer **Greeven**: Al na een of twee maanden.

De **voorzitter**: Dus ook al in 2005.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: De heer Jako Groeneveld heeft toen die €15.000 in contanten getoucheerd, via Leroy van Dijk. Toen hij nog bankier bij Fortis was en ook zaken deed, hebt u toen al ooit betaald aan de heer Groeneveld?

De heer **Greeven**: Nee.

De **voorzitter**: Een andere partner van FiFa?

De heer **Greeven**: Nooit, voor zover ik weet. Hij lobbyde er wel altijd om. Hij heeft het zelfs weleens gevraagd, zo heeft hij mij verklaard. Hij was op een gegeven moment zeer teleurgesteld over een bonus van een paar ton die hij had gekregen. Dat bedrag had hij voor zichzelf toch veel hoger ingecalculeerd. Hij is, volgens mij, zelfs in Brussel gaan vragen of hij niet een fee of een bonus betaald kon krijgen via mijn bv.

De **voorzitter**: Hij ging dat bij zijn werkgever Fortis vragen.

De heer **Greeven**: Ja. Zo heeft hij mij verklaard. Hij vroeg mij of ik daar problemen mee zou hebben. Ik zei: als jij daar een officieel akkoord voor hebt, getekend en wel, heb ik daar geen problemen mee.

De **voorzitter**: En toen?

De heer **Greeven**: Fortis viel in een zogenaamde bonuspool. Dat moest natuurlijk allemaal heel erg sober en netjes gedaan worden, maar hij dacht op die manier de bonuspool te kunnen omzeilen, als het via een remisiercontract van mij ging. Het gevolg is dat hij daar geen toestemming voor heeft gekregen en dat het dus ook nooit gebeurd is.

De **voorzitter**: Nog één vraag op dit punt. U zei: mijn indruk is dat die 23 miljard totaal nominaal volume op zijn minst één keer volledig is geherstructureerd.

De heer **Greeven**: Dat vermoed ik.

De **voorzitter**: Dan zit je boven de 40 miljard aan transacties. De Vries zit als treasurer aan de knoppen namens Vestia. Hij had dat geweldige spreadsheet om het allemaal even tot aan het einde der tijden te kunnen overzien. Is het overmoed of hebzucht, als je dat op die manier oppakt, voor vele tientallen miljarden?



De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: We hebben ook Jan-Hein Gerritsen van Censum Finance & Treasury. Dat was volgens mij de organisator van het Congres Public Treasury.

De heer **Greeven**: Klopt.

De **voorzitter**: Is er vanuit Greeven Invest bv of FiFa ook geld betaald aan Censum, aan die Jan-Hein Gerritsen?

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Waar was dat geld voor?

De heer **Greeven**: Hij bracht transacties aan bij ons.

De **voorzitter**: Hij kreeg fees via u.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: U kreeg die fees weer via de banken die de deals sloten.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Kunt u een voorbeeld geven van zo'n transactie waar hij dan voor betaald werd?

De heer **Greeven**: Portaal.

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering voor maximaal tien minuten. Dan gaan wij nog even met u door.

Schorsing van 11.18 uur tot 11.30 uur.

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering; zo heet dat hier. Mijnheer Greeven, voordat ik naar collega Bashir ga, vraag ik u of de heren Staal en/of Wevers van Vestia wisten van uw contacten met De Vries.

De heer **Greeven**: Ik denk dat de heer Wevers wel wist dat ik contact had. Hij wist het. Ik denk dat de heer Staal het niet wist, want die heb ik nooit gesproken.

De **voorzitter**: Wat zou Wevers dan weten?

De heer **Greeven**: Dat weet ik niet, maar hij heeft me regelmatig bij Vestia zien lopen. Heel regelmatig kwam ik bij Vestia over de vloer. Daar heb ik de heer Wevers gezien en ook weleens een hand gegeven.

De **voorzitter**: En als Wevers dan vroeg: wie bent u?

De heer **Greeven**: Hij wist toch wie ik was?

De **voorzitter**: Nou ja, dat hoor ik graag van u.

De heer **Greeven**: Hij kende mij. In welke hoedanigheid hij mij kende, weet ik niet precies, maar hij was altijd heel vriendelijk, zo van "hoe gaat het?". Ik vermoed dat hij dacht dat het vanuit Oppenheim was, want dat wist hij zeker. Of dat vanuit FiFa ... Ik heb weleens aan Marcel gevraagd of ze dat wisten en hij heeft me volgens mij weleens geantwoord dat het wel bekend was dat FiFa aanwezig was in de markt.

De **voorzitter**: In de markt voor Vestia.

De heer **Greeven**: Ja.

De **voorzitter**: Wanneer was u de laatste keer fysiek bij Vestia, afgezien van het bieden van openheid aan het OM et cetera? Wanneer was u zakelijk de laatste keer bij Vestia, dat u fysiek daar op kantoor kwam?

De heer **Greeven**: Poeh... Ik denk 2010.

De **voorzitter**: En toen heeft Kees Wevers, de financieel directeur, u een hand gegeven.

De heer **Greeven**: Nee. Ik weet niet precies wanneer dat is geweest. Ik kwam toch regelmatig bij Vestia over de vloer in die jaren. Daar heb ik Kees Wevers nog weleens een hand gegeven, ja. Niet vaak hoor. We praten misschien over twee of drie keer.

De **voorzitter**: Voor alle duidelijkheid: u kwam daar en Kees Wevers wist dat u een afspraak had met treasurer De Vries.

De heer **Greeven**: Ik weet niet of hij wist dat Marcel de Vries een afspraak met mij had, maar ik liep daar over de gang en kwam hem daar tegen. Dan gaf ik hem een handje.

De **voorzitter**: U had de indruk dat hij wel wist wie u was.

De heer **Greeven**: Ja, natuurlijk! In de tijd van Haighton & Ruth ben ik ook al eens bij Kees Wevers langs geweest, dus hij wist wie Arjan Greeven was. Absoluut. Op een seminar of zo heb ik hem ook weleens een hand gegeven, of alles goed ging en dergelijke.

De **voorzitter**: Ik vraag mij even af of de heer Wevers dan niet aan u heeft gevraagd: wat doet u hier eigenlijk?

De heer **Greeven**: Nee, dat heeft hij me nooit gevraagd.

De **voorzitter**: Oké. Het woord is aan de heer Bashir.

De heer **Bashir**: Wisten de heren Staal en Wevers dat u fees doorbetaalde, of überhaupt dat u fees kreeg?

De heer **Greeven**: Het enige wat ik weet, is dat Deutsche Bank in 2005 een briefje heeft geschreven waarin FiFa Finance wordt genoemd. Voor de rest weet ik niet of de heer Staal of de heer Wevers zich ervan bewust was dat ik fees verdiende met Vestia.

De heer **Bashir**: Stond er in de contracten die naar Vestia gingen zwart-op-wit dat er fees betaald werden of dat er geen fees betaald werden?

De heer **Greeven**: Nee. Wij kwamen niet in de officiële contracten voor.

De heer **Bashir**: Wat was de reden dat u daar niet in voorkwam?

De heer **Greeven**: Dat weet ik niet. Dat moet u aan de banken vragen.

De heer **Bashir**: Hebt u daarover met de banken gesproken?

De heer **Greeven**: Nee. Over de officiële contracten heb ik nooit met de banken gesproken. Over de zogenaamde preconfirmation, die hier vorige week ook uitgebreid besproken is, is weleens discussie geweest met de banken. Wij hebben als FiFa Finance in het algemeen aan de banken gevraagd of zij geen bedragen wilden noemen in de preconfirmation. Dat is het enige wat wij gevraagd hebben, omdat wij dat toch wat ... De partijen hoefden niet exact te weten wat wij nu precies verdienden, omdat wij inmiddels ook door de banken werden betaald. Daar werd gehoor aan gegeven. Maar wij hebben nooit aan de banken gevraagd om ons volledig uit de hele bevestiging te halen.

Er zijn ook banken geweest die nooit iets bevestigd hebben, voor zover wij weten. Volgens mij zijn wij bijvoorbeeld nooit in de bevestigingen van Fortis, noch in de preconfirmation, noch in de officiële contracten, ter sprake gekomen, ook niet bij andere corporaties.

De heer **Bashir**: En de andere corporaties? Vestia was natuurlijk een apart geval, omdat de kasbeheerder geld van u ontving. Wisten andere corporaties wel dat u een fee betaald kreeg?

De heer **Greeven**: Ik denk, nou, ik weet zeker dat de mensen met wie wij werkten bij corporaties, dat wisten. Wij zaten daar natuurlijk niet voor niets. Wij moesten ergens geld verdienen. Wij hebben ook altijd aan de corporaties gemeld, altijd, dat wij betaald werden door de banken en dat zij geen rekening van ons hoefden te verwachten. Dat vertelden wij natuurlijk, want wat doe je daar anders aan tafel? Wij hebben dus altijd netjes gemeld aan elke corporatie dat wij betaald werden door de banken. Dat vonden ze prima.

De heer **Bashir**: Behalve aan Vestia dan.

De heer **Greeven**: Vestia wist dat ook.

De heer **Bashir**: In de persoon van De Vries.

De heer **Greeven**: Ja. Mijn contacten bij andere corporaties waren ook mensen in die functie. Ik heb nauwelijks tot nooit met bestuurders aan tafel gezeten; altijd met de treasurers.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment bent u gestopt met het doorbetalen van de vergoedingen aan de heer De Vries. Wanneer en waarom bent u gestopt met het doorbetalen?

De heer **Greeven**: Ik ben daar eind 2010 mee gestopt. Ik voelde me niet meer comfortabel in de situatie die ontstaan was. De bedragen werden steeds groter. Ik maakte me zorgen, ook om Vestia. Ik vroeg me af of die betaling aan Marcel nu legaal of illegaal was. Dat vroeg ik me oprecht af. Ik wist echter ook dat in de bankcontracten bepaalde clausules waren opgenomen, de zogenaamde ISDA-overeenkomsten: als er bij Vestia dingen naar voren zouden komen die het daglicht niet zouden kunnen verdragen,

---

had de bank het recht om in één keer alles op te vragen. Dat is precies de reden geweest dat ik in 2012 naar voren ben gestapt. Ik wilde echt niet op mijn geweten hebben dat Vestia daar in één keer mee geconfronteerd zou worden.

De heer **Bashir**: U zei: ik maakte me zorgen. Dat was tweeledig. U maakte zich persoonlijk zorgen ...

De heer **Greeven**: Ik maakte me persoonlijk zorgen. Ik zag grote marktwaardes, ik zag volumes die enorm toenamen. Ik vroeg mij ook af, zoals waarschijnlijk iedereen, u ook, zich afvraagt: liet Marcel zich leiden door het geld of deed hij het voor Vestia? Dat vroeg ik mij ook af. Ik had daar geen antwoord op, ondanks dat hij vertelde dat dat eerste absoluut niet het geval was. Hij zei zelfs in 2010 tegen mij: Arjan, je bent helemaal gek dat je ermee stopt, want als de rente stijgt, ga ik al die posities in één keer unwinden en er een kortere positie op zetten. Dan casht hij eigenlijk de positieve marktwaarde. Dan hebben we een couponrente van 0% en dat is natuurlijk fantastisch. Dan kun je nog een keer veel geld verdienen. Maar nee, daar ben ik niet op ingegaan. Ik heb verteld dat me dat niet meer interesseerde; wel dat ik hoopte dat dat ging gebeuren, maar niet het geld dat daarmee gepaard ging.

Waar ik mij ook zorgen om maakte -- dat heb ik hem ook vaak verteld -- is dat ik vond dat, voor zover ik dat kon beoordelen, de derivatenpositie van Vestia één grote kerstboom geworden was. Kijk, als je een bepaalde positie hebt bij een bank, kun je die positie normaliter daar tegensluiten; dan ben je die positie kwijt. Wat echter ook heel vaak gebeurde, was dat er weer een tegenpositie werd gesloten bij een andere bank. Ik heb weleens gezegd: als jij hier weggaat, wie gaat er dan uit dit verhaal, uit deze kerstboom komen? Ik zeg: dat kan gewoon niet.

Het klinkt een beetje achteraf. Het is relatief klein begonnen. In met name de jaren 2008, 2009 en 2010 is het explosief gegroeid. In 2009 heb ik al bij Marcel de Vries aangegeven dat ik plannen had: joh, eigenlijk wil ik er wel mee stoppen. Daarop antwoordde hij dat hij in een behoorlijke relatiecrisis

zat, dat hij geld nodig had voor zijn verbouwing en dergelijke. Ik heb me laten overhalen om nog even verder te gaan.

De heer **Bashir**: Op een gegeven moment bent u wel gestopt. Hoe hebt u dat afgewikkeld?

De heer **Greeven**: Ik heb volgens mij begin 2010 tegen hem gezegd dat ik ging stoppen. Daar was hij, laat ik het zo zeggen, redelijk verbolgen over. Hij heeft even geprobeerd om mij onder druk te zetten door te zeggen dat hij bepaalde wanneer er gestopt werd, want hij zag FiFa Finance eigenlijk ook wel als zijn bedrijf. Hij had me geholpen, ik moest dankbaar zijn -- wat ik ook lange tijd ben geweest -- maar ik kon niet zomaar stoppen, volgens hem. Dat was natuurlijk uit den boze. Dat is de eerste keer dat ik redelijk uit mijn slof ben geschoten. Ik heb gezegd: je kunt hoog en laag springen, maar ik stop ermee. Het enige wat ik tegen hem heb gezegd, is: we spreken af dat we er eind 2010 mee stoppen. Vanwege het feit dat hij zich ook min of meer eigenaar voelde van FiFa Finance, vroeg hij ook een afkoopsom van vijf ton.

De heer **Bashir**: €500.000.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: Hebt u die toen ook betaald?

De heer **Greeven**: Uiteindelijk heb ik hem die eind 2010 betaald. Dat heb ik ook gedaan omdat hij zei: als jij in de toekomst met Vestia zaken wilt blijven doen, dan laat ik je niet vallen. Laat ik het zo zeggen.

De heer **Bashir**: Daarna hebt u nooit meer fees betaald, ook niet in contanten.

De heer **Greeven**: Daarna heb ik geen fees meer betaald.

De heer **Bashir**: Ook niet buiten de boeken om?

De heer **Greeven**: Het kan zijn dat ik misschien weleens een paar duizend euro in 2011 aan hem heb gegeven, maar dat zijn heel kleine bedragen geweest.

De heer **Bashir**: Waarom hebt u hem dan in 2011 nog een paar duizend euro gegeven?

De heer **Greeven**: Omdat hij dat vroeg. "Ik heb nog wat geld nodig", of iets in die trant.

De heer **Bashir**: Dan ging het vrij snel al om een paar duizend euro.

De heer **Greeven**: Ja. Dat is echt heel weinig geweest.

De heer **Bashir**: U zegt dus: na 2010 heb ik hem een keer contant geld gegeven.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: En dat was maar een paar duizend euro, niet meer.

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: U bent lange tijd doorgedaan met het betalen, het overmaken van vergoedingen. Ook hebt u contant betaald. U zei: ik was mij er niet van bewust dat dat strafbaar was.

De heer **Greeven**: Nee.

De heer **Bashir**: Als ik u hier voor mij heb, komt u over als een slimme man  
...

De heer **Greeven**: Oké, dank u wel.



De heer **Bashir**: ... die weet hoe het zit. Ik kan mij niet voorstellen dat u niet wist dat dit strafbaar was.

De heer **Greeven**: Ik twijfelde daaraan. Kijk, ik heb het niet als omkopen beschouwd. Ik heb altijd gedacht: als iemand omgekocht moet worden, dan bied je hem geld aan; hier heb je geld en ga dat maar voor me doen. Dat was in mijn beeldvorming niet het geval. Hij vroeg mij geld. Bovendien was het, als er een transactie werd gedaan, over het algemeen niet van tevoren duidelijk wat daaraan verdiend werd. Dat was niet helder. De banken bepaalden over het algemeen achteraf wat ik kreeg. Het is dus niet zo dat ik upfront tegen Marcel de Vries zei: als je dat en dat doet, krijg je €50.000. Dat heb ik nooit gedaan. Hij vroeg geld aan mij aan de hand van de winsten, de omzetten die ik draaide. Ik heb het altijd zo ervaren dat ik de helft van mijn winst aan hem moest afstaan. Zo heb ik het ervaren. Hoe dat juridisch zit, met omkopen en dergelijke ... Ik vond het een twijfelgevalletje, om het zo maar te zeggen. Ik moet niet "-tje" zeggen: ik vond het een twijfelgeval.

De heer **Bashir**: Het ging natuurlijk wel om grote bedragen.

De heer **Greeven**: Absoluut, maar ...

De heer **Bashir**: U zegt: wij adviseerden niet, wij bemiddelden niet, wij brachten alleen een klant aan bij een bank.

De heer **Greeven**: Wij bemiddelden wel. Wij informeerden zowel de corporaties als de banken.

De heer **Bashir**: Hebt u het nooit raar gevonden dat banken zulke grote bedragen aan u betaalden?

De heer **Greeven**: Nee, toen niet, omdat de banken het zelf ook verdienden. Zoals ik net al vertelde: de mensen met wie ik werkte bij die banken verdienden het ook. Ik weet dat bepaalde medewerkers ook een miljoen

bonus kregen. Ik heb weleens te horen gekregen dat Deutsche Bank in één jaar 50 miljoen verdiende op Vestia; in één jaar! Daar zaten ook meerdere medewerkers die daar ... En ook hun baas. Dat was hosanna. Ik vond mijzelf dan ook -- dat zeiden de banken ook weleens -- onderdeel van het team van die banken, om dat goed weg te zetten. Zo heb ik dat toen ervaren. Achteraf gezien kun je daar natuurlijk wel vraagtekens bij zetten. Ik wil nog wel even duidelijk maken: het is heel veel geld geweest, maar ik ben het nu ook kwijt.

De heer **Bashir**: Waarom bent u het kwijt?

De heer **Greeven**: Ik verwacht niet dat ik veel ga overhouden na dit hele verhaal. Op het moment dat ik naar voren stapte, wist ik dat ik mij zowel strafrechtelijk als financieel zeer kwetsbaar ging opstellen. Dat wist ik. We merken wel hoe het afloopt.

De heer **Bashir**: U bent uiteindelijk naar voren gestapt. U bent naar het Openbaar Ministerie gegaan. Wat was daar primair de reden voor?

De heer **Greeven**: De primaire reden voor mij was, zoals ik net al vertelde, dat ik mij er inmiddels van bewust was dat ik mij schuldig had gemaakt aan niet-ambtelijke omkoping en dat dat dus fraude was. In mijn herinnering wist ik ... Ik wist niet of alle bankcontracten zo waren, maar ik had weleens iets gezien, gehoord of opgevangen over regels voor opvraagclausules van banken. Fraude was er daar een van. Ook al had het maar in één bankcontract gestaan, als één bank in een keer mag "callen", is het een regel dat alle banken het mogen. Dus als dat dit voor Vestia onverwachts naar voren was gekomen, was Vestia op dat moment in een keer failliet gegaan, omdat ze zich daar niet op hadden kunnen voorbereiden. Dat trok ik niet. Dat wilde ik niet op mijn geweten hebben.

De heer **Bashir**: Had uw eigen persoonlijke leven er ook mee te maken?

De heer **Greeven**: Natuurlijk heeft mijn persoonlijke emotie hierin een rol gespeeld, absoluut.

De heer **Bashir**: Ik bedoel niet zozeer uw persoonlijke emotie, als wel uw persoonlijke situatie. Om het heel ordinair te zeggen: het schoonvegen van je eigen straatje.

De heer **Greeven**: Ik kan mij voorstellen dat dat gedacht wordt, maar dat is niet mijn intentie geweest. Ik veeg mijn eigen straatje niet schoon, ik vertel gewoon hoe het gegaan is. Als ik mijn eigen straatje schoon had willen veegen, had ik heel andere verhalen kunnen ophangen, maar ik heb van het begin af aan geprobeerd ... Zowel met de FIOD als, tot twee keer toe, met De Brauw en Houthoff heb ik zeer uitgebreide gesprekken gevoerd en heb ik verklaard hoe alles gelopen is. Daar zijn ook uitgebreide verslagen van gemaakt, per bank, met name bij Houthoff. Ik hoop dat u die verslagen in uw bezit hebt, want dan kunt u een heel duidelijk beeld krijgen van wat de banken nu precies gedaan hebben. Ik heb dus geprobeerd om te helpen om dit weer enigszins in goede banen te leiden.

En nu komt natuurlijk automatisch de vraag: voel ik mij ervoor verantwoordelijk dat ik dat allemaal heb gedaan?

De heer **Bashir**: Daar zijn we nog niet, hoor.

De heer **Greeven**: Dat komt zo nog, gok ik; de slotvraag.

De heer **Bashir**: Wie weet, zo meteen.

Ik heb nog een paar vragen over hetgeen u bij het Openbaar Ministerie hebt verteld. Kunt u verklaren dat u alles hebt verteld aan het Openbaar Ministerie?

De heer **Greeven**: Nou, alles wil ik niet zeggen; dat weet ik niet. Wat is alles? Ik heb geprobeerd om alle relevante dingen die met Vestia te maken hebben, te vertellen aan het Openbaar Ministerie, en ook hier en ook aan de advocaten van Vestia. Misschien zijn er nog dingen die wel relevant zijn, maar ik zou het nu even niet weten.

De heer **Bashir**: Kunt u verklaren dat u alle betrokken actoren, alle corporaties en alle betalingen hebt gemeld bij het Openbaar Ministerie?

De heer **Greeven**: Ja.

De heer **Bashir**: Tot slot. Zijn er in dit verband nog feiten of namen van personen of organisaties die in dit openbaar verhoor niet aan de orde zijn geweest, maar die voor onze parlementaire enquêtecommissie wel relevant zijn?

De heer **Greeven**: Jazeker.

De heer **Bashir**: Kunt u die voor ons afgaan?

De heer **Greeven**: De banken. Ik mis gewoon de banken. Waar zijn al die Londense heren? Die zie ik niet hier. Het is misschien ook heel moeilijk om hen hier aan tafel te krijgen. Ik zie dat volgende week de ING aan bod komt. Die speelt geen rol, of een klein rolletje in dit hele verhaal, lijkt mij.

De heer **Bashir**: Dat is deze week, op woensdag.

De heer **Greeven**: Excuses, ja, dat is deze week. Zij hadden niet veel posities, dus zij proberen misschien mooi weer te spelen, maar als ze zich zulke grote zorgen hebben gemaakt, waarom hebben ze zich dan niet gemeld, bij DNB, de AFM of iets dergelijks? Wat is het waard dat zij nu zeggen "kijk eens hoe goed wij zijn"? ABN AMRO heeft de Fortis-portefeuille, dus die is daar verantwoordelijk voor; dat is dus een heel goede. Dat die gestopt zijn, heeft in mijn beeldvorming te maken met het samenvoegen van de Fortis- en de ABN AMRO-portefeuille. Toen dachten ze: jeetje, dat is veel! Die hadden ze niet zien aankomen. Van de Rabobank weet ik het niet. De hoofdverantwoordelijken in dit hele verhaal, die er absoluut met het meeste geld vandoor zijn gegaan, zijn toch de banken in Londen. Die zie ik hier niet en die zie ik ook bij de FIOD niet. Die kritische houding richting deze partijen vind ik niet terug. Zij hebben hun ogen gesloten voor het feit dat zij

minimaal wel een groot vermoeden konden hebben van mijn onzakelijke relatie met Marcel de Vries. Zij hebben het nooit gevraagd, dus zij kunnen ontkennen dat zij het wisten en zeggen: mijn naam is haas.

Ik vind ook dat zij het meeste geld hebben verdiend. Uiteindelijk zijn het juist díé partijen geweest die enorm grote exotische posities bij Vestia naar binnen hebben gepompt, ter meerdere eer en glorie van hun eigen balans, want zij konden die posities heel goed gebruiken. Dat werd mij ook letterlijk gezegd. Er zijn maar zeer weinig partijen die dit soort grote optieposities verkochten aan de bank. Die konden zij zelf heel goed gebruiken, zeker in de kredietcrisis, om daarmee hun eigen posities af te dekken en de tegenposities die zij weer hadden bij met name Nederlandse pensioenfondsen. Dat was dus briljant voor hen. Dat hebben zij ook zo gezegd.

Zij hebben af en toe natuurlijk wel tegen Vestia geroepen "gaat dat wel goed?" maar zij zijn gewoon doorgegaan, ook in 2011, zo begrijp ik. Ik heb het ook gedeeltelijk meegemaakt. Zij hebben enorm grote optieposities ingenomen om al die indexswaps eruit te werken, "want over die indexswaps zouden we weleens vragen kunnen krijgen; dat is niet helemaal chic". Die zijn er dus allemaal uitgewerkt. Er was er volgens mij geen een meer toen alles naar boven kwam, maar daar zat een heel grote negatieve marktwaarde in. Dat moest ergens vandaan komen. Dat hebben ze met bizar grote optieposities gedaan.

Ja ... Ik heb iets niet goed gedaan, absoluut, maar waar zijn dat soort heren, die ook met een miljoen bonus per jaar aan de haal gingen? Ik denk zelfs dat er binnen de banken gewoon kleine groepen waren die ook hun eigen bazen misschien het bos in stuurden. Dat zou zomaar kunnen.

De heer **Bashir**: Ik geef nu het woord terug aan de voorzitter. Wellicht vraagt hij nog naar uw verantwoordelijkheidsgevoel.

De **voorzitter**: Dank, collega Bashir. Mijnheer Greeven, het openbaar verhoor met u heeft natuurlijk ook het doel om te kijken wat we verder met die informatie kunnen. Onze commissie maakt in haar zeer uitgebreide onderzoek, inclusief alles wat we al hebben gedaan en alles wat we al weten,

een zeer zorgvuldige afweging van wat wij daarmee doen. Wij gaan nog een eindrapport schrijven. Daar komt een heleboel keiharde informatie in.

Op de valreep maakte u toch nog eventjes €500.000 over naar Marcel de Vries. Hoe, waar en wanneer zijn die centen overgeboekt?

De heer **Greeven**: Ik denk in november, december 2010, in twee bedragen van €250.000.

De **voorzitter**: Van de ene Nederlandse bankrekening naar de andere Nederlandse bankrekening.

De heer **Greeven**: Naar zijn bankrekening, waarnaar ik altijd geld heb overgemaakt. Dat was een bankrekening bij ABN AMRO.

De **voorzitter**: En uzelf? Het stond bij u op de rekening?

De heer **Greeven**: Bij de Rabobank.

De **voorzitter**: Nooit vragen gehad van banken?

De heer **Greeven**: Nooit. Ik heb nooit vragen gehad van de Belastingdienst en ook nooit van mijn eigen accountant. Er zijn nooit vragen gekomen. Marcel de Vries zei altijd tegen mij dat hij zijn neveninkomsten keurig opgaf bij de Belastingdienst. Dat is ook gebeurd, heb ik begrepen. In het strafdossier zie je dat een ambtenaar in januari 2012 informatie heeft gekregen van de Belastingdienst dat Marcel de Vries 10 miljoen aan neveninkomsten had opgegeven. Die informatie is doorgespeeld naar een heel hoge ambtenaar bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, die vervolgens de minister heeft geïnformeerd. Voor zover ik uit het strafdossier kan opmaken, is er met die informatie niets gebeurd. Er is op dat moment geen onderzoek of iets dergelijks gestart, voor zover ik dat kan bepalen.

De **voorzitter**: Een van de belangrijkste redenen dat u, mijnheer Greeven, hier zit, is dat u die zogenaamde kickbacks heeft doorbetaald aan mijnheer

De Vries, die treasurer was bij een woningcorporatie. Laten wij dat even met z'n allen voor ogen houden: een woningcorporatie, die opereert in het publieke domein voor de sociale volkshuisvesting. Wij zien hier, zoals u het zelf noemde, een kerstboom van allerlei financiële rariteiten. Wat is nu uw eigen verantwoordelijkheid, om aan te sluiten bij de vraag van collega Bashir? Hebt u met het doorbetalen van De Vries en het zelf toucheren van onvoorstelbare bedragen, niet zelf bijgedragen aan het in stand houden van deze kerstboom, die uiteindelijk is ontworteld bij de storm in 2012?

De heer **Greeven**: Ja, hier draait alles om wat mij betreft, in mijn persoon. Heeft Marcel zich laten leiden door het geld, of stonden de belangen van Vestia voorop? Ik heb geen antwoord op die vraag.

De **voorzitter**: Dat is De Vries, maar u zelf?

De heer **Greeven**: Ik heb het hem wel gevraagd.

Ik heb heel veel geld verdiend, maar zoals ik net al zei, verwacht ik dat ik daar niet veel van overhoud. Kijk ... Ik vond het in die tijd goede producten. Achteraf, in de loop der jaren, met name met bepaalde index trades, ging ik daar wel mijn vraagtekens bij zetten. Dat heb ik ook aangegeven bij de banken. Ik ben lange tijd trots geweest op het feit dat Vestia als voorbeeld werd gezien van hoe het moest. Dat werd overal door alle betrokken partijen, banken en toezichthouders, gemeld. Ik draaide daarin mee en ik was daar trots op.

Ik verdiende er veel geld mee, maar het was duidelijk -- dat is voor mij een heel belangrijk gegeven geweest -- ook goed voor de corporatie. Dat ik veel geld verdiende, vond ik normaal, omdat de banken het ook verdienden. Iedereen verdiende met corporaties veel geld, tot de overheid aan toe. Natuurlijk heb ik mij afgevraagd of ik het kon verantwoorden, maar op het moment dat het allemaal goed ging, dat het goed was voor de corporatie en dat het zulke enorme besparingen opleverde dat Vestia zo ongeveer elk project kon oppakken dat ze tegenkwamen, dacht ik: nou ja, het is te verantwoorden.

Nu -- dat is altijd achteraf, maar we zitten hier toch om de situatie te bekijken en na te gaan hoe het allemaal gelopen is -- denk ik ... Ik kan de vraag niet beantwoorden. Als Marcel de Vries zich door geld heeft laten leiden, dan voel ik mij daar verantwoordelijk voor. Als dat niet het geval is, dan weet ik het niet. Ik hoop dat alle betrokken verantwoordelijken niet lopen te draaien zoals ze afgelopen weken hebben gedaan. Ze denken allemaal aan hun eigen hachje, aan hun eigen geld, want daar gaat het om: ze zijn bang om hun geld kwijt te raken. Dat heb ik gelukkig niet meer, dat ik daar bang voor ben. Daarom kan ik open spreken, want ik heb die angst niet meer. Ik heb de afgelopen weken een hoop mensen gezien die draaien, mieren en gewoon geen antwoord geven op de vraag. Dat vind ik spijtig. Ik hoop dat iedereen gewoon zijn verantwoordelijkheid neemt voor zo'n debacle. Punt. Ik probeer dat ook.

De **voorzitter**: Vestia viel uiteindelijk praktisch om. Het onvoorstelbare, astronomische bedrag van 2 miljard euro is weg, nooit meer beschikbaar voor huurders of wijken. Als u dat nu, achteraf, weet, had u dan eerder moeten stoppen met uw feecircus?

De heer **Greeven**: ... Ja. Ik had in 2009, toen ik de eerste signalen kreeg dat het behoorlijk mis zou kunnen gaan -- er wordt inderdaad heel makkelijk gedacht over die kleine 800 miljoen die ze al negatief stonden; in december 2008 was dat bedrag echt nog wel een stukje hoger dan 762 miljoen -- wat harder voor mezelf moeten optreden, maar ik was Marcel de Vries ook dankbaar.

De **voorzitter**: Waar kunnen wij uit halen dat dat bedrag, die negatieve marktwaarde, nog veel hoger was?

De heer **Greeven**: Op 4 december 2008, in de Lehman-crisis, klapte de rente zodanig in elkaar dat zij die dag echt wel meer negatief hebben gestaan dan 762 miljoen, want daarna is de rente tot balansdatum verder opgelopen. Ik denk dat ze toen een miljard negatief hebben gestaan.



De **voorzitter**: Op balansdatum was het dus -762 miljoen, zegt u.

De heer **Greeven**: Ja. Althans, voor zover ik dat heb gehoord en heb kunnen bepalen. Veel dingen die ik hier vertel, zijn mij verteld door Marcel de Vries.

De **voorzitter**: Mijnheer Oskam heeft ook nog een vraag voor u.

De heer **Oskam**: Ik heb het zo eens tweeënhalve uur aan zitten horen. Het is heel goed dat u open kaart speelt, dat u namen en rugnummers noemt. Dat hebt u ook bij het Openbaar Ministerie gedaan. Dat betekent dat u te boek staat als een spijtoptant in deze zaak. Dat geeft u veel sympathie in de sociale media, anders dan de andere getuigen, die draaien. Uiteindelijk zal de commissie, ondanks dat mensen draaien, haar eigen conclusies trekken, dus daarover hoeft u zich geen zorgen te maken.

Wat vandaag vooral blijft hangen, is dat wat u vertelt, ontluisterend is.

Collega Mulder zei dat net in de pauze. Het is ontluisterend wat hier gebeurt.

Die derivaten waren producten om renterisico's af te dekken. Maar het is natuurlijk niet gedaan om giftige speculatieve exotische producten te verkopen aan woningcorporaties, die opgebouwd zijn met maatschappelijk geld.

Wat ook al aan de orde is gekomen in dit gesprek -- het is eigenlijk meer een soort samenvatting -- is dat die kickbackvergoedingen in de fraudesfeer terecht komen. Daar hebt u nu ook zelf last van. Collega Bashir noemde het al, en terecht: er gaat een perverse prikkel van uit. Hoe De Vries ook dacht, die prikkel blijft bestaan. Het betalen van kasgelden aan mensen die ook meedoen in dit spel, in dit circus, maakt u, maar anderen ook, chantabel. Nu is het in Nederland zo dat je snel geld mag verdienen. We kennen ook voetbalmakelaars; die verdienen in een paar uur ook tonnen. Juist in het kickbackverhaal is dat echter niet toegestaan.

Als ik even snel een rekensom maak, heeft uw bedrijf 30 miljoen getoucheerd. Daarvan is 20 miljoen Vestia-gerelateerd. Dat geloof ik wel. U hebt zelf net gezegd: ongeveer 70% van mijn omzet is Vestia-gerelateerd. 10 miljoen daarvan hebt u aan De Vries betaald. Dus is mijn conclusie: u bent multimiljonair. Nu is er één zin die twee keer terugkwam en die mij enorm raakte en triggerde. U zei: ik geloof niet dat ik er veel aan zal overhouden.

Dat zal ongetwijfeld te maken hebben met de strafzaak die u boven het hoofd hangt. Wij zullen daar inhoudelijk niet op ingegaan, maar ik kan mij voorstellen dat het Openbaar Ministerie beslag heeft gelegd.

De heer **Greeven**: Dat klopt.

De heer **Oskam**: 2 miljard schade, zei de voorzitter al, voor Vestia, de sector en de huurders. De banken en de intermediairs hebben er goed aan verdiend. U kreeg het geld van de bank. De bank kreeg het geld van Vestia. Die hebben veel te veel aan die banken betaald. Die conclusie hebt u ook zelf getrokken. Mijn vraag is: wie heeft er nu recht op het geld dat u hebt gekregen?

De heer **Greeven**: Vestia.

De heer **Oskam**: Dus als de rechter straks zegt "u wordt vrijgesproken" -- dat zou zomaar kunnen -- dan geeft u dat geld aan Vestia?

De heer **Greeven**: Die kans is vrij groot, ja.

De heer **Oskam**: Oké. Ik heb verder geen vragen.

De **voorzitter**: Dank, mijnheer Oskam. Mijnheer Greeven, er is veel gewisseld vandaag.

Sluiting 12.05 uur.